

LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA DEL SEGLE XXI

Joaquín Martín Cubas
Javier Palao Gil, coords.

VNIVERSITAT Đ VALÈNCIA

LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA DEL SEGLE XXI

LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA DEL SEGLE XXI

Joaquín Martín Cubas i Javier Palao Gil, coords.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
2024

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional.

© Del textos: els autors i les autores, 2024
© D'aquesta edició: Universitat de València, 2024

Correcció i maquetació: Letras y Píxeles, S. L.
Coberta: Publicacions Universitat de València

ISBN Papel: 978-84-9133-733-1
ISBN PDF: 978-84-9133-734-8
<https://doi.org/10.7203/PUV-OA-734-8>

Edició digital

Índex

LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA: SEGLE XXI. PRESENTACIÓ	
Joaquín Martín Cubas i Javier Palao Gil.....	9
 PART I. EL CONTEXT A PRINCIPIS D'UN NOU SEGLE	
I. HISTÒRIA DE LA DIPUTACIÓ: EL CANVI DE SEGLE	
Carlos Tormo Camallonga.....	13
II. LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA I LA NOVA GOVERNANÇA	
Joaquín Farinós Dasí, Joaquín Martín Cubas, Asbel Bohigues i Raquel Valle Escolano.....	23
 PART II. L'ORGANITZACIÓ I LES POLÍTIQUES DE GESTIÓ DE LA INSTITUCIÓ	
III. LA INSTITUCIÓ I LA SEUA ORGANITZACIÓ	
Anselm Bodoque Arribas	49
IV. LES CORPORACIONS DE GOVERN I EL SUPORT ELECTORAL	
Jorge Pérez Comeche	63
V. POLÍTICA I GESTIÓ DE PERSONAL: ENTRE LES INÈRCIES I L'ENFORTIMENT INSTITUCIONAL	
Javier Cuenca Cervera i Carolina Puchades Bustamante	83
VI. TRANSPARÈNCIA I GOVERN OBERT EN LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA	
Ricard Martínez Martínez	97
VII. LA INNOVACIÓ EN LA GESTIÓ	
Antonio Montiel Márquez	107
VIII. LA POLÍTICA DE GESTIÓ ECONÒMICA I PRESSUPOSTÀRIA	
Miguel Puchades Navarro.....	117
 PART III. LES POLÍTIQUES AL SERVEI DE LA CIUTADANIA I DELS MUNICIPIS	
IX. ACCIONS DE LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA EN COOPERACIÓ MUNICIPAL I COHESIÓ TERRITORIAL: 2020-2023. UNA VISIÓ TERRITORIAL DELS ODS	
Javier Iturrino Guerrero i Jorge Hermosilla Pla	141
X. ASSESSORAMENT TÈCNIC I ASSISTÈNCIA A MUNICIPIS	
Andrés Boix Palop.....	175
XI. EL SERVEI DE GESTIÓ TRIBUTÀRIA DE LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA: EXERCICI DE FUNCIONS DELEGADES PER MUNICIPIS I ALTRES ENS DE DRET PÚBLIC	
Salvador Montesinos Oltra.....	189
XII. SERVEI DE CONTRACTACIÓ I SUBMINISTRAMENTS	
Beatriz Montes Sebastián.....	205

XIII. MEDI AMBIENT I TRANSICIÓ ECOLÒGICA	
Adrián Ruiz Pérez	219
XIV. PROTECCIÓ CIVIL I LLUITA CONTRA INCENDIS: EL CONSORCI PROVINCIAL DE BOMBERS	
Joaquín Martín Cubas	229
XV. LA XARXA DE CARRETERES DE LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA I LES INVERSIONS DE MILLORA. INSTRUMENT DE COHESIÓ TERRITORIAL PROVINCIAL	
Jorge Hermosilla, Sandra Mayordomo, Ghaleb Fansa, Elena Álvarez, Jordi Gimeno i María Murillo	247
XVI. BENESTAR SOCIAL I QUALITAT DEMOCRÀTICA	
Ana Sales Ten	259
XVII. ACTES I SERVEIS CULTURALS (XARXA DE MUSEUS I ALFONS EL MAGNÀNIM)	
Josep Montesinos i Martínez	271
XVIII. GESTIÓ PÚBLICA I TURISME. ACTUACIONS DE LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA EN EL TERRITORI VALENCIÀ	
Jorge Hermosilla Pla i Sandra Mayordomo Maya	293
XIX. LA DELEGACIÓ DE MEMÒRIA HISTÒRICA	
Mélanie Ibáñez Domingo i Miguel Asensio Gómez	345
XX. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA	
Rafael Castelló-Cogollos	357
XXI. POLÍTIQUES D'IGUALTAT ENTRE DONES I HOMES. DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA	
Vicenta Tasa Fuster	373

II. LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA I LA NOVA GOVERNANÇA

Joaquín Farinós Dasí, Joaquín Martín Cubas, Asbel Bohigues
i Raquel Valle Escolano
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Resum: El món que ens envolta ha experimentat canvis i transformacions importants en les últimes dècades. Els múltiples reptes econòmics, mediambientals i socials reclamen nous enfocaments, mètodes i instruments. Els estats han deixat de ser actors privilegiats que puguen resoldre per si mateixos els problemes de la ciutadania. Els governs tradicionals han sigut substituïts per noves formes de governança. La Diputació de València, com la resta dels nivells de govern, s'insereix en aquest context d'interrelacions fluides i permanents en les quals tots els actors que conflueixen en un territori es veuen obligats a col·laborar més que mai. En aquest capítol volem abordar l'estudi, en primer lloc, de la governança territorial com a condició *sine qua non* per a un desenvolupament sostenible, especialment en el cas dels governs i administracions locals; i, en segon lloc, centrar la nostra atenció en la xarxa de governança que ha teixit la Diputació de València en els últims anys amb la ciutadania –objecte específic d'un altre capítol–, la Unió Europea, l'Estat, la Generalitat, els ens locals de la província o diferents associacions, entitats o actors de la societat civil.

Paraules clau: Govern local, governança territorial, govern en xarxa, govern multinivell, cooperació territorial, desenvolupament sostenible.

Sumari: 1. La governança territorial, clau *sine qua non* per a un desenvolupament sostenible – 1.1. Governança... per què i per a què? – 1.2. La governança com a innovació – 1.3. Avançant cap a la bona governança amb una fructífera intel·ligència territorial. 1.4. Tota governança és, o acaba sent, territorial. 1.5. Governança des de les entitats locals – 2. La Xarxa de Governança de la Diputació de València – 2.1. Relacions intergovernamentals o multinivell – 2.1.1. Municipis i altres ens locals – 2.1.2. La Generalitat – 2.1.3. L'Estat i la Unió Europea – 2.2. Fórmules d'associacionisme en les quals participa com a membre la Diputació – 2.2.1. Consorcis en els quals participa la Diputació – 2.2.2. Entitats públiques empresarials o societats mercantils – 2.2.3. Fundacions – 2.2.4. Associacions – 2.2.5. Convenis 3. A manera de recapitulació i conclusions – Bibliografia

1. LA GOVERNANÇA TERRITORIAL, CLAU *SINE QUA NON* PER A UN DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

1.1 Governança... per què i per a què?

Els nous desafiaments i tendències de l'actual context de transicions exigeixen noves formes, més eficaces, per a poder afrontar-los. El gran nombre de reptes econòmics,

* Volem mostrar el nostre agraïment a la Secretaria General de la Diputació de València per les facilitats mostrades per a accedir a la informació necessària de caràcter administratiu imprescindible per a l'elaboració d'aquest article, i especialment al secretari general, Vicente Boquera, i a Juan José Frontera. Així mateix, volem deixar constància que aquest treball s'ha realitzat en el marc dels projectes d'investigació "Proposta de disseny institucional i comunitari per a una ordenació del territori integral en la transició cap a una economia sostenible" (Gobefer III) (PID2021-128356NB-I00), subvencionat en el marc de la convocatòria 2021 de projectes d'R+D+I del Pla estatal de recerca científica i tècnica d'innovació, i el projecte Innovació socioeconòmica i estratègies postpandèmia en els espais metropolitans de València i Saragossa, subvencionat en el marc de la convocatòria de projectes d'R+D+I del Pla estatal de recerca científica i tècnica d'innovació 2017-2020 (PID2020-112734RB-C31/AEI/10.13039/501100011033).

mediambientals i socials reclamen nous enfocaments, mètodes i instruments. Respecte de l'enfocament, i des del punt de vista de les administracions, de tipus territorial i integrat –transversal–, més enllà dels habituals enfocaments parcials i estrictament sectorials; i adaptat (en l'actual context de postpandèmia de la covid-19 i de l'actual guerra d'Ucraïna, després de la invasió per part de Rússia) a les característiques específiques del lloc, als nous reptes plantejats i objectius previstos. En aquest nou moment històric, que molts qualifiquen de transició o, directament, de nova gran transició, apareix cada vegada més clarament reconeguda la necessitat d'anar més enllà dels tradicionals límits administratius i formes de govern, amb la finalitat d'afavorir la coherència de les actuacions. Això, pel seu valor estratègic, donada la urgència d'una necessària i adequada recuperació (principi d'eficàcia), i la limitació dels recursos (principi d'eficiència), sobre la base de noves formes de governança.

La governança multinivell i la integració territorial de les polítiques sectorials probablement constitueixen dos dels desafiaments més importants en el context espanyol. Les competències, siguen exclusives o compartides, sobre el terreny sempre acaben sent concurrents entre diferents nivells de decisió. En aquest sentit, s'ha tractat d'habilitar els corresponents processos i fòrums formals de coordinació. Des d'una perspectiva jurídica, el criteri del Tribunal Constitucional ha sigut el de procurar aquesta coordinació i, en el seu cas, cooperació. Compromís i coordinació entre les parts, a partir de fòrums i rutines de negociació, oberts i *ad hoc* (STC 38/02, de 14 de febrer), en el mateix moment d'elaboració del pla i no després, contribueixen a evitar hipotètiques discrecionalitats que hagen de jutjar a posteriori els tribunals, a més de facilitar efectes *spillover* sobre el territori en qüestió. Per això, la governança resulta no sols necessària sinó també convenient.

En l'àmbit de la Unió Europea (UE) es compta amb l'objectiu, principi i política de cohesió territorial, amb l'Agenda Territorial i l'Agenda Urbana; en el nostre cas, també amb la nova Agenda Urbana Espanyola i l'Agenda Urbana Valenciana. En tots els casos es reconeix i s'atorga carta de naturalesa al desenvolupament local participatiu a partir d'estratègies d'especialització intel·ligents integrals, multisectorials i referides als diferents tipus d'espais (urbans, metropolitans, rurals, interiors, despoblats, costaners...), per als quals es detallen els continguts programàtics i plans d'acció. També

s'habiliten una sèrie de recursos financers a través del nou Pacte Verd Europeu, la Nova Política de Cohesió Europea 2021-2027, els fons per a la recuperació i el Pla de recuperació, transformació i resiliència del Govern d'Espanya.

1.2 La governança com a innovació

Des d'una perspectiva politicoadministrativa, la governabilitat és la qualitat d'un sistema social que deriva del fet que els seus actors estratègics/hegemònics (que tenen recursos de poder per a fer ingovernable el sistema) consenten i accepten que les decisions d'autoritat (especialment les que els concerneixen de manera més clara i directa) s'adopten d'acord amb regles i procediments establerts, tinguen aquests el nivell d'institucionalització que tinguen, facilitant l'estat de dret.

Qualsevol sistema de govern ni de governança no és capaç de produir governabilitat. Per això, l'anàlisi de la governabilitat d'un sistema implica el de la bona governança, identificant el mapa d'actors, les expectatives, els conflictes i les estructures i processos de la interacció entre aquests (les relacions de metagovernança)¹.

Encara que en el passat el concepte de *governança* va ser utilitzat com a sinònim de *govern*, cal emfatitzar els canvis que aquest suposa respecte de les formes de govern més tradicionals. En aquestes hi ha una divisió clara de funcions entre els interessos i el paper que tenen el sector públic, el privat i el tercer sector d'acció social, que han anat evolucionant cap a una versió més moderna de govern en xarxa, al govern obert i transparent, al govern electrònic; tanmateix, la governança no equival estrictament a bon govern ni al que ara s'ha anomenat *cogovernança*, per a il·lustrar una relació interinstitucional millor i més performativa entre els diferents nivells de l'Administració, en particular l'anomenat bloc constitucional: l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes.

La governança es refereix a una nova manera de definir l'acció de govern que implica un nou model operatiu per als actors implicats i per als processos de decisió a l'hora de fer política; d'una forma participada entre Estat (la governació o govern tradicional), el mercat de l'economia i la societat civil (RAE). En el sentit exposat per Rosenau (1992: 3-6), que considerava la tasca de govern com les activitats dutes a terme per les autoritats formals i la governança com les activitats a les quals donen suport molts actors

1. En la literatura són nombrosos els qualificatius associats a la noció de governança. Per exemple, governança en xarxa (Torfing, 2012), multinivell (Hooghe i Marks, 2001), metropolitana (Heinelt i altres, 2005), intel·ligent (Rodríguez i Meijer, 2015), bona (CE, 2001), etc., (en Farinós-Dasí i González, 2021).

(també nous actors externs a l'arena política tradicional) que comparteixen uns objectius.

Per tant, com assenyalàvem en Farinós-Dasí (2015), la governança fa referència a una nova manera de definir l'acció de govern i implica un nou model operatiu per als actors implicats i per als processos de decisió a l'hora de fer política. Això suposa el trànsit cap a un enfocament relacional en el funcionament de la vida col·lectiva, en la presa de decisions i en l'elaboració de polítiques públiques (Farinós-Dasí y González, 2021). Incorpora, per tant, una naturalesa comunitària, d'interés general, a diferència del funcionament del mercat, en què cada element busca el seu interès (Jessop, 2003, citat en Farinós-Dasí i Ferrao, 2015).

La governança, com a organització de l'acció col·lectiva, és la capacitat de les societats per a dotar-se de sistemes de representació, d'institucions, de processos i de cossos socials com a instrument de control democràtic, de participació en les decisions i de responsabilitat col·lectiva. Es tracta, per tant, d'un sistema de regles formals i també informals (normes, procediments, costums, etc.) que configuren un marc institucional en el qual hi ha la interacció entre els diferents actors presents en un territori (públics i privats) durant el procés de presa de decisions. No es contraposa al govern, sinó que tracta de millorar-ne el rendiment i els resultats, i coadjuva a l'objectiu de la governabilitat com a bé major.

1.3 Avançant cap a la bona governança amb una fructífera intel·ligència territorial

Per a poder avançar cap a aquesta nova governança es necessiten dos tipus de recursos: materials (financers, equipaments, instal·lacions...) i institucionals (que inclouen els de tipus intel·lectual, social i polític) (Farinós-Dasí, 2005 i 2008). Tant el capital social com el polític han sigut ben explorats i n'hi ha molta bibliografia. La situació és diferent en el cas del capital intel·lectual. Des del punt de vista del nou model de desenvolupament sostenible que propugna l'Agenda 2030 de Nacions Unides, podem entendre el capital intel·lectual del territori de tres formes complementàries:

- El nivell de coneixement disponible per als actors implicats en el desenvolupament territorial. Coneixement tant del sistema territorial i de com evoluciona, dels processos socioeconòmics i el seu impacte sobre el desenvolupament territorial, com de les formes en les quals operen les institucions.

- La capacitat de poder desenvolupar una entesa compartida del coneixement disponible com a marc comú de referència inicial que permeti la cooperació entre actors. A d'això contribueix de manera important la transparència en els fluxos de coneixements i a l'hora de compartir la informació, per al qual resulten especialment indicats els observatoris territorials (Farinós-Dasí, 2011).
- La capacitat d'aprenentatge dels actors, que també inclou la predisposició a aprendre i el grau d'obertura cap a noves idees.

Això es relaciona i ens trasllada al concepte d'intel·ligència territorial (IT), entesa com el conjunt de coneixements interdisciplinaris que contribueixen a la comprensió de les estructures i dinàmiques dels territoris, i un instrument al servei dels actors del desenvolupament territorial sostenible (Girardot, 2010). Un desenvolupament territorial sostenible que es basa en tres grans principis: la participació de tots els actors (principalment els locals) en el desenvolupament, un enfocament integrat en què s'incloguen de manera equilibrada les consideracions econòmiques, socials i ambientals, i el partenariat-collaboració-associació entre els actors. Tot això ens retorna a la bona governança. El territori es defineix per la interacció recíproca entre un espai geogràfic i una comunitat, la IT dels quals dependran dels nivells possibles de governabilitat (Farinós-Dasí, 2020).

1.4 Tota governança és, o acaba sent, territorial

Malgrat la recent intenció d'eludir la referència al fet territorial per a referir-se a la governança, aquesta sempre és, o acaba sent, territorial. El seu objecte és el territori (com a construcció social) i la població que l'habita, de cara al desenvolupament sostenible *place-based*, integrat/intersectorial i participat/estratègic.

Blatter (2004) distingia entre dos tipus de governança: la territorial (més formalitzada i pròxima a la planificació territorial) i la funcional. Des del seu punt de vista, la governança territorial, que es considera més formalitzada i pròxima a la planificació territorial, es contraposa a la governança funcional. Aquesta resulta més versàtil i fluida, menys estable en el temps i en l'espai, caracteritzada per la interacció en xarxa, les escales múltiples i difuses i les geometries variables, per a respondre a qüestions i tasques específiques (STEAD, 2013: 1371, en Farinós-Dasí i González, 2021). Aquesta interpretació de la governança funcional, al nostre parer, s'aproxima al principi de cooperació, que ha

tingut un desenvolupament normatiu molt escàs (a diferència dels de coordinació i col·laboració). Una cooperació que es va construir de manera iterativa en l'exercici de les competències respectives entre les diferents administracions i actors territorials (Farinós-Dasí, 2004, 2014 i 2019: 190).

La governança funcional es va acostant progressivament per a convertir-se finalment en governança territorial (com ja apuntàvem en Romero i Farinós-Dasí, 2011) gràcies al nou enfocament integral del desenvolupament (sostenible) i de cohesió territorial, en els quals la comunitat i la localitat, la participació, l'espai relacional i la innovació social fan possible les estratègies d'especialització intel·ligent i el disseny i posada en pràctica d'estratègies territorials locals.

Tot l'anterior mostra com el nou enteniment del territori i les noves territorialitats van obrint pas a noves divisions regionals/subregionals més flexibles o poroses, de caràcter més funcional (àrees metropolitanes, regions urbanes, agrupacions voluntàries de municipis...), al costat de les divisions politicoadministratives tradicionals. Aquestes noves territorialitats reclamen i brinden oportunitats per a noves formes de govern i d'administració, de cara a que la necessària acció política siga capaç d'afrontar tant els habituals com sobretot els nous reptes del context actual ja referit.

Com hem assenyalat en Farinós-Dasí (2005, 2008, 2015) la governança territorial presenta diferents dimensions operatives. D'entre aquestes, cal ressaltar-ne dues; una, la més abordada des de la literatura, és la denominada *governança multinivell* (vertical), hui reduïda, com a sinècdoc, al que s'ha anomenat *cogovernança*. Al costat de la vertical, l'altra dimensió és l'horitzontal, que es manifesta de tres formes: intersectorial entre sectors o departaments (coordinació/cooperació entre polítiques amb impacte territorial, la qual cosa, de vegades, comporta també la governança multinivell, atès que el major nivell competencial de les polítiques sectorials pot recaure en nivells de govern diferents segons el cas); entre territoris (cooperació territorial) i entre actors (desenvolupament d'acords i convenis d'associació i partenariat) per a la consecució de metes i objectius compartits.

1.5 Governança des de les entitats locals

El context local representa el millor àmbit per al desenvolupament de les noves formes de governança amb la finalitat d'un nou desenvolupament sostenible. La raó és que des d'aquest resulten fàcils d'identificar els dos elements que defineixen l'acció política: el territori i les institucions.

Com és ben reconegut i debatut, el desenvolupament local s'enfronta al problema de l'inframunicipalisme (Farinós-Dasí, 2004), incapaç de respondre als grans reptes de l'actualitat, per als quals l'escala resulta clarament insuficient; tant des del punt de vista de la capacitat competencial (normativa o no) com financera. A d'això s'ha tractat de donar solució amb diferents línies d'actuació. D'una banda, mitjançant la supressió de municipis, com en el cas del Regne Unit, que va reduir en temps dels governs de Margaret Thatcher el mapa municipal amb la finalitat de fixar un llindar municipal mínim de 100.000 habitants, aproximadament; això no s'aplica al cas espanyol, on, a més, qualsevol iniciativa en aquest sentit ha fracassat, com el Pla Roca a Catalunya. D'altra banda, mitjançant la concentració de les responsabilitats a l'hora de prestar els serveis bàsics necessaris, per mitjà de la concertació i l'acord (teoria dels acords o contractes). Com ha succeït en el cas francès, país amb un nombre de municipis que multiplica per més de quatre el nombre de municipis espanyols per a una superfície semblant, encara que amb major població, però igualment distribuïda de manera desigual. En el cas espanyol destaquen les figures de les mancomunitats i, amb un millor resultat, dels consorcis (Farinós-Dasí i Gomis, 2017). Una tercera via, sobrevinguda i imposada per la crisi econòmicofinancera que va seguir l'esclat de la bombolla immobiliària en 2008, va ser la de la concentració dels recursos materials, reduint legalment les possibilitats de contractar la prestació d'aquests serveis al nivell provincial (Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local).

Hui en dia, els vincles econòmics, socials i mediambientals entre les ciutats i les regions circumdants estan canviant amb rapidesa, davant de la considerable inèrcia de les estructures institucionals. Es reclama una major cooperació entre municipis i una reorientació cap a enfocaments basats en les necessitats i en el potencial d'àrees urbanes funcionals per a aconseguir els objectius de sostenibilitat urbana i augmentar els efectes de les intervencions. Això ens trasllada a: 1) les relacions urbà-rurals, una de les propostes recollides i primer principi director del document de l'Estratègia Territorial Europea de 1999 (vinculant per a tota intervenció cofinançada amb fons comunitaris); 2) la qüestió de la governança metropolitana, i 3) quin ha de ser el paper de les ciutats mitjanes i xicotetes per a un adequat policentrisme i cohesió territorial.

I en aquest ordre de coses, quin ha de ser el paper de les diputacions provincials i com ha de ser la seua relació amb

altres figures com les àrees metropolitanes, mancomunitats, comarques, governs autonòmics, l'Administració General de l'Estat o les federacions de municipis i províncies? No pot resultar en un joc de suma zero, reforçant per a d'açò les xarxes intermunicipals i de cogovernança (entenga's 'governança multinivell i horitzontal') amb la resta de les institucions; amb una governança funcional, primer, i una veritable governança territorial, en el sentit exposat línies més amunt, després.

Cal treballar activament per a no duplicar nivells, instruments, procediments i fons. La solució passa precisament per una major coordinació i pacte entre nivells i actors implicats i concernits, guiats pel principi de col·laboració i lleialtat institucional; com reclamen de manera reiterada les successives sentències des de la dècada dels anys huitanta del segle XX tant del Tribunal Suprem com del Tribunal Constitucional. Tot i això, l'absència d'una adequada cultura del pacte i de cooperació moltes vegades suposa un obstacle major per al funcionament eficaç de l'Estat en els diversos nivells que la mateixa falta de normes o de fons. De la mateixa manera, més important que les tècniques i els instruments (que n'hi ha, tal com es detalla a continuació) resulta la manera de dissenyar i posar en pràctica (implementar) les actuacions; d'això finalment dependrà en major manera el valor i signe del resultat. Així, la importància més gran es trasllada al camp de l'administració i de la política, a les noves maneres de governar el territori, a la pràctica de la governança territorial.

2. LA XARXA DE GOVERNANÇA DE LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

Les relacions de governança de la Diputació de València, com no podia ser d'una altra forma, són multifocals i pluridimensionals, igual que els actors clau del territori, en aquest cas, el de la província de València. En primer lloc, per les seues característiques intrínseques en el compliment de les funcions que li corresponen per llei, la Diputació es relaciona de manera estreta i directa amb tots i cadascun dels municipis que formen la província de València i, conseqüència inevitable d'això, amb les entitats associacions voluntàries o obligatòries –mancomunitats, consorcis, àrees metropolitanes...–, que els municipis, al seu torn, configuren per a l'acompliment de les competències que tenen.

En segon lloc, la Diputació de València es troba estretament lligada en l'acompliment de les seues tasques al mateix Estat, en la mesura que la Constitució ha deixat la configuració orgànica, àmbit competencial i funcionament

en mans de la legislació bàsica de l'Estat. D'acord amb això, la Llei 7/1985, reguladora de les bases del règim local estableix, entre altres coses, que «l'Estat i les comunitats autònomes, en l'exercici de les respectives competències, podran delegar en les entitats locals l'exercici de les seues competències» (art. 7.3).

En tercer lloc, com no pot ser d'una altra forma, la Generalitat Valenciana és un actor territorial de màxima importància per a la Diputació de València, amb la qual manté nombrosos punts de trobada i amb la qual està condicionada en l'acompliment de les seues funcions per les especificacions normatives autonòmiques, especialment a través de la llei que regula la coordinació de les diputacions valencianes per la mateixa Generalitat.

Un quart focus d'atenció rellevant per a la Diputació és el mercat i la societat civil provincial. Més enllà de les relacions mercantils imprescindibles per a l'acompliment de les funcions, la Diputació manté llaços especials de col·laboració a través d'algunes de les figures més emblemàtiques de la governança al nostre país: consorcis en els quals participen directament, entitats públiques empresarials o societats mercantils, fundacions, associacions d'índole molt diversa i, finalment, col·laboracions puntuals formalitzades a través de convenis específics. A continuació, exposem una breu descripció de les línies generals i formes de col·laboració més emblemàtiques de la Diputació de València que ens pot permetre una aproximació als camins pels quals es desenvolupa la governança dels interessos provincials.

Prèviament, convé recordar l'article 10 de la Llei 7/1985, que regula de manera general els principis als quals s'han d'ajustar les diputacions en les seues relacions de governança amb altres governs o administracions. Segons l'apartat primer, «l'Administració Local i les altres administracions públiques ajustaran les seues relacions recíproques als deures d'informació mútua, col·laboració, coordinació i respecte als àmbits competencials respectius». D'aquests deures potser convé precisar l'abast diferenciat de la col·laboració i la coordinació, i el molt pròxim al primer principi, que és la cooperació. La Llei 40/2015, del règim jurídic del sector públic (LRJSP) estableix en l'apartat *k*) de l'article 3, com a principis generals d'actuació i funcionament del sector públic, la cooperació, la col·laboració i la coordinació. Defineix la *col·laboració*, com «el deure d'actuar amb la resta de les administracions públiques per a l'assoliment de fins comuns» –principi genèric d'actuació en les interrelacions administratives– i la *cooperació* com «la situació que es dona quan dues o més administracions públiques, de manera voluntària i en l'exercici de les seues competències,

assumeixen compromisos específics en nom d'una acció comuna» (art. 140. 1. c i d).

Per a la jurisprudència constitucional, els deures de col·laboració i, si és el cas, de cooperació són un pressupost implícit en el sistema de distribució de competències, en la lleialtat i solidaritat constitucional, que no necessita justificar-se en títols constitucionals expressos, atès que nombroses matèries atribuïdes a l'Estat, a les comunitats autònomes i als ens locals, són objecte de potestats concurrents en la normació i execució (STC 76/1983). Per part seua, la coordinació, més enllà de les obligacions de col·laboració i cooperació, es produeix quan «una Administració Pública i, singularment, l'Administració General de l'Estat, té l'obligació de garantir la coherència de les actuacions de les diferents administracions públiques afectades per una mateixa matèria per a la consecució d'un resultat comú, quan així ho preveu la Constitució i la resta de l'ordenament jurídic». Això és, tal administració adquireix una posició de preeminència sobre les coordinades; alguna cosa que no sempre succeeix en altres països, habitualment de caràcter federal (cal recordar els exemples d'Alemanya o Bèlgica), on aquest paper poden tindre'l la resta d'administracions, les administracions en funció del seu interès i els temes a tractar. En aquest sentit i en relació amb les entitats locals, la Llei 7/1985 ha establert en l'article 10.2 que «hi procedirà la coordinació de les competències de les entitats locals entre si i, especialment, amb les de les restants administracions públiques, quan les activitats o els serveis locals transcendisquen l'interès propi de les corresponents entitats, incidisquen o condicionen rellevantment els d'aquestes administracions o siguin concurrents o complementaris dels d'aquestes», i en els apartats 3 i 4 d'aquest mateix article afegit que, «especialment, la coordinació de les Entitats Locals tindrà per objecte assegurar el compliment de la legislació d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera» i que «les funcions de coordinació seran compatibles amb l'autonomia de les entitats locals», com no podia ser d'una altra manera en virtut del que disposa l'article 137 de la Constitució.

En relació amb els instruments jurídics en què es plasmen aquests principis i obligacions en les relacions interadministratives, l'article 142 de l'LRJSP es refereix a les tècniques de col·laboració en els termes següents: «Les obligacions que es deriven del deure de col·laboració es faran efectives a través de les següents tècniques:

- a) El subministrament d'informació, dades, documents o mitjans probatoris que es troben a la disposició de l'or-

ganisme públic o l'entitat al qual es dirigeix la sol·licitud i que l'Administració sol·licitant requereixca disposar per a l'exercici de les seues competències.

- b) La col·laboració a fi de proporcionar la inclusió en un sistema integrat d'informació de les respectives àrees personalitzades o carpetes ciutadanes, o determinades funcionalitats d'aquestes, de manera que l'interessat pugui accedir als seus continguts, notificacions o funcionalitats mitjançant procediments segurs que garantisquen la integritat i confidencialitat de les dades de caràcter personal, independentment de quin haja sigut el punt d'accés.
- c) El desenvolupament de la Plataforma Digital de Col·laboració entre les administracions públiques com a instrument destinat a facilitar les relacions i el suport electrònic dels òrgans integrants del sistema de conferències sectorials i, en general, dels òrgans de cooperació, així com d'altres de plataformes comunes per a l'intercanvi de dades en l'àmbit de totes les administracions públiques.
- d) La creació i manteniment de sistemes integrats d'informació administrativa amb la finalitat de disposar de dades actualitzades, completes i permanents referents als diferents àmbits d'activitat administrativa en tot el territori nacional.
- e) El deure d'assistència i auxili, per a atendre les sol·licituds formulades per altres administracions per a dur a terme millor les seues competències, especialment quan els efectes de l'activitat administrativa s'estenguen fora del seu àmbit territorial.
- f) Qualsevol altra prevista en una llei.»

Per part seua, l'article 144 de l'LRJSP es refereix a les tècniques de cooperació en els següents termes: «Es podrà donar compliment al principi de cooperació d'acord amb les tècniques que les administracions interessades estimen més adequades, com poden ser:

- a) La participació en òrgans de cooperació, amb la finalitat de deliberar i, si escau, acordar mesures en matèries sobre les quals tinguen competències diferents administracions públiques.
- b) La participació en òrgans consultius d'altres administracions públiques.
- c) La participació d'una administració pública en organismes públics o entitats dependents o vinculats a una altra administració diferent.

- d) La prestació de mitjans materials, econòmics o personals a altres administracions públiques.
- e) La cooperació interadministrativa per a l'aplicació coordinada de la normativa reguladora d'una determinada matèria.
- f) L'emissió d'informes no preceptius amb la finalitat que les diferents administracions expressen el seu criteri sobre propostes o actuacions que incidisquen en les seues competències.
- g) Les actuacions de cooperació en matèria patrimonial, inclosos els canvis de titularitat i la cessió de béns, previstes en la legislació patrimonial.
- h) Qualsevol altra prevista en la llei.»

I afegint en l'apartat 2 que «en els convenis i acords en els quals es formalitze la cooperació es preveuran les condicions i compromisos que assumeixen les parts que els subscriuen» i, en l'apartat 3 d'aquest mateix article, que «cada Administració Pública mantindrà actualitzat un registre electrònic dels òrgans de cooperació en què participe i de convenis que haja subscrit».

Entre els òrgans previstos de cooperació convé destacar, si és el cas, les comissions territorials de coordinació regulades en l'article 154 i previstes per a circumstàncies en què «la proximitat territorial o la concurrència de funcions administratives així ho requerisca [...] entre administracions els territoris de les quals siguen coincidents o limítrofes, per a millorar la coordinació de la prestació de serveis, previndre duplicitats i millorar l'eficiència i qualitat dels serveis. En funció de les administracions afectades per raó de la matèria, aquestes comissions podran estar formades per: a) representants de l'Administració General de l'Estat i representants de les entitats locals; b) representants de les comunitats autònomes i representants de les Entitats locals; i c) representants de l'Administració General de l'Estat, representants de les comunitats autònomes i representants de les entitats locals», entre les quals poden estar les diputacions provincials i, si és el cas i en concret, la Diputació de València. Cal tindre en compte que les decisions adoptades per les comissions territorials de cooperació tindran la forma d'acords, que seran certificats en acta i seran de compliment obligat per a les administracions que els subscriguen. A pesar del seu gran potencial com a instrument de coordinació, no es disposa ni d'un inventari d'aquestes ni d'un seguiment de les seues activitats o del seu possible desenvolupament i resultats; cosa que resulta desitjable i pertinent».

També convé referir-se breument en aquest apartat a les relacions electròniques entre administracions, regulades en el capítol IV de l'LRJSP. D'acord amb l'article 155, de conformitat amb el Reglament 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell i de la Llei orgànica 3/2018, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i la normativa de desenvolupament, en les condicions estipulades, cada Administració haurà de facilitar l'accés de les restants administracions públiques a les dades relatives a les persones interessades que tinguen, i especificar-ne les condicions, protocols i criteris funcionals o tècnics necessaris per a accedir a aquestes dades amb les màximes garanties de seguretat, integritat i disponibilitat. A l'efecte, la llei estatal ha regulat l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat –conjunt de criteris i recomanacions en matèria de seguretat, conservació i normalització de la informació, dels formats i de les aplicacions que hauran de tindre en compte les administracions públiques per a la presa de decisions tecnològiques que garantisquen la interoperabilitat– i l'Esquema Nacional de Seguretat –política de seguretat en la utilització de mitjans electrònics en aquest àmbit.

Finalment, s'aborda una succinta descripció de les relacions de governança de la Diputació de València en dues dimensions diferenciades. Per un costat, les relacions intergovernamentals o multinivell amb altres governs de caràcter representatiu –municipis i altres ens locals, Generalitat Valenciana, Estat i Unió Europea. Per un altre costat, les relacions de governança a través de fórmules associatives en les quals participa com a membre la Diputació: consorcis, entitats públiques empresarials o societats mercantils, fundacions, associacions i, també, es fa una referència als convenis de col·laboració subscrits per la Diputació. Les relacions de governança amb la ciutadania no s'aborden en aquest capítol, perquè és una temàtica pròpia d'altres capítols d'aquest llibre.

2.1 Relacions intergovernamentals o multinivell

La Diputació estableix relacions de governança multinivell amb els municipis i altres ens locals de la província, la Generalitat Valenciana, l'Estat i la Unió Europea.

2.1.1 Municipis i altres ens locals

El territori de la província de València està dividit en 266 municipis. Aquests municipis responen a una rica diversitat en les múltiples dimensions que puguem contemplar. La

més recurrent sol ser la grandària poblacional. En aquest sentit cal assenyalar l'acumulació residencial en ciutats de grandària mitjana i gran, normalment radicades prop de la línia de la costa amb un nucli d'especial aglomeració –València– i una extensa franja de municipis a l'interior valencià –especialment, la comarca de la Serrania i del Racó d'Ademús, encara que també determinades zones de les comarques de la Plana d'Utiel-Requena i la Vall de Cofrents-Aiora –que compten amb una escassa població.

L'organització política d'aquests municipis –ajuntaments– respon en la major part al règim comú regulat per la llei de règim local. No obstant això, cal assenyalar la singularitat d'alguns grans municipis que disposen del règim de municipis de gran població. En l'actualitat, aquests municipis són: València, Torrent i Gandia.

Per al compliment efectiu de les competències, aquests municipis en moltes ocasions s'associen voluntàriament per a formar entitats genuïnes de cooperació, com són les mancomunitats i els consorcis:

- **Mancomunitats:** en aquest moment, encara que segons el Registre d'Entitats Locals del Ministeri de Política Territorial i les dades publicades per la Diputació en la pàgina de transparència, hi ha formalment més mancomunitats constituïdes. En la pràctica, només 25 tenen funcionament efectiu (vegeu el mapa). La major part dels municipis de la província formen part d'alguna mancomunitat, i molts en pertanyen alhora a més d'una, perquè les finalitats, com la composició, poden ser variades. Les més freqüents són: proveïment d'aigua i gestió de residus (medi ambient); serveis socials i ocupació; i promoció turística, cultural i esportiva.
- **Consortis:** tots els municipis de la província formen part d'algun consorci, i la major part, de diversos. Els més habituals són els consorcis provincials de prevenció d'incendis i salvament, i els consorcis d'execució del Pla zonal de residus corresponent. D'altra banda, són també freqüents els de gestió i proveïment d'aigua, gestió forestal, desenvolupament local, ocupació i promoció econòmica.

Doncs bé, la Diputació de València, per a acomplir les funcions, està obligada, per la seua naturalesa d'ens de suport i assessorament dels ens locals municipals, a gestionar relacions de governança amb els municipis i les entitats creades per aquests a l'efecte de complir amb les competències que han assumit, per exemple, en matèria de servei d'assessorament a municipis. Per a fer-ho, la Diputació se serveix, en concret, de la Secció de Funcions Públiques Necessàries, que compta amb personal habilitat nacional que presta serveis als municipis que així ho necessiten i compleixen els requisits.

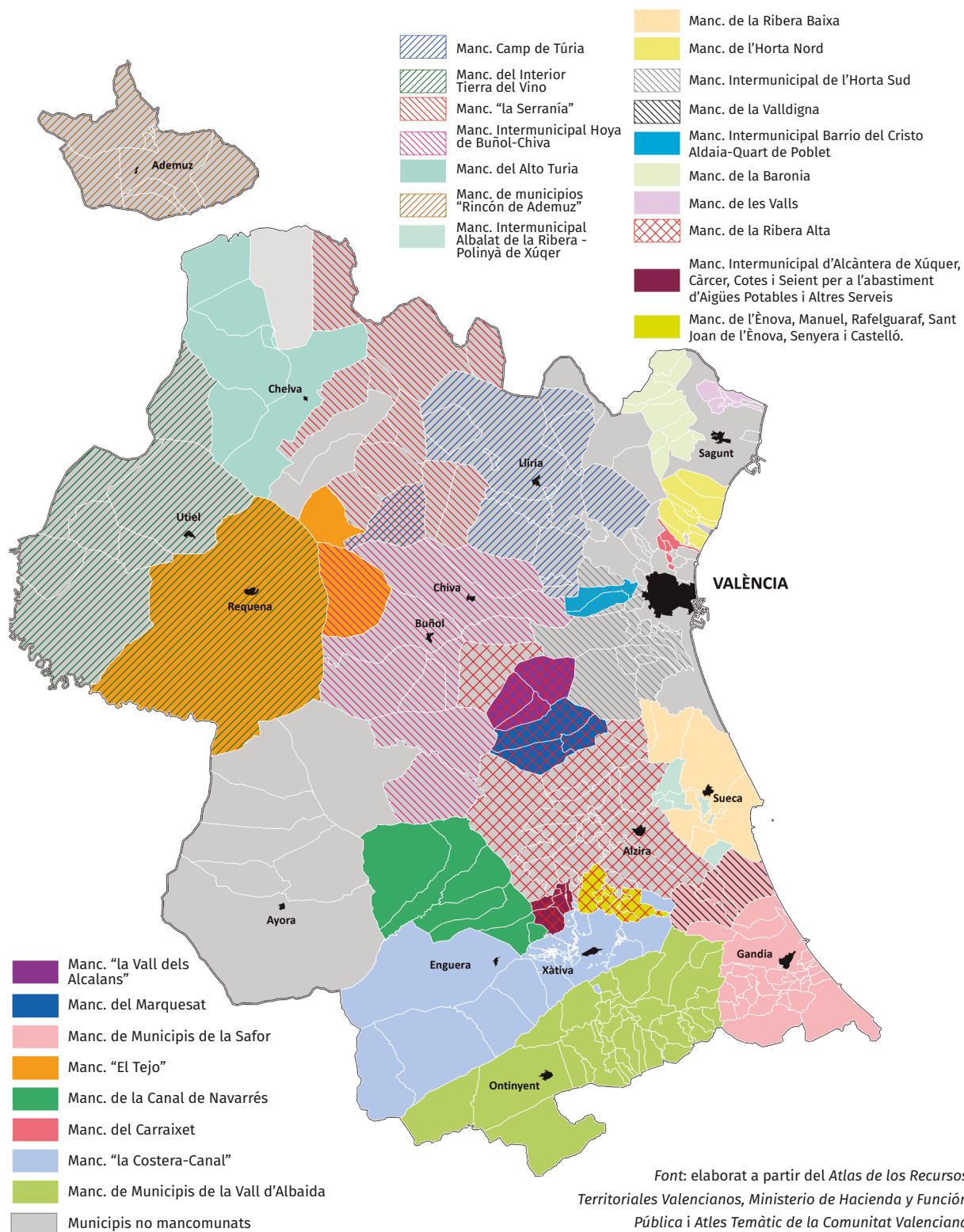
Sobre aquest tema, n'hi ha prou de recordar que l'article 31.2 de la Llei 7/1985 estableix que «són fins propis i específics de la província garantir els principis de solidaritat i equilibri intermunicipals, en el marc de la política econòmica i social i, en particular: a) assegurar la prestació integral i adequada en la totalitat del territori provincial dels serveis de competència municipal i b) participar en la coordinació de l'Administració Local amb la de la comunitat autònoma i la de l'Estat». Aquestes finalitats es concreten, posteriorment, en l'article 36 de la llei esmentada, per mitjà d'una relació detallada de competències pròpies que les diputacions provincials exerceixen, segons els casos, en relació amb la totalitat dels municipis o amb aquells que no superen determinats llindars demogràfics: la coordinació dels serveis municipals entre si per a la garantia de la prestació integral i adequada; l'assistència i cooperació jurídica, econòmica i tècnica als municipis, especialment els de menor capacitat econòmica i de gestió; la prestació de serveis públics de caràcter supramunicipal i, si és el cas, supracomarcal, i el foment o, si és el cas, la coordinació de la prestació unificada de serveis dels municipis de l'àmbit territorial respectiu –per exemple, serveis de tractament de residus i/o de prevenció i extinció d'incendis; la cooperació en el foment del desenvolupament econòmic i social, i en la planificació en el territori provincial, d'acord amb les competències de les altres administracions públiques en aquest àmbit; l'exercici de funcions de coordinació en els casos previstos en l'article 116 bis respecte als plans econòmics financers; l'assistència en la prestació dels serveis de gestió

TAULA 1. NOMBRE DE MUNICIPIIS I POBLACIÓ DE LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA

PROVINCIA	NOMBRE MUNICIPIIS	PERCENTATGE CV	POBLACIÓ	PERCENTATGE CV
VALÈNCIA	266	49,1 %	2.565.124	51,3 %

Font: argos.gva.es. Dades a partir del padró de l'1 de gener de 2019.

MANCOMUNITATS DE LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA

de la recaptació tributària, en període voluntari i executiu, i de serveis de suport a la gestió financera; la prestació dels serveis d'administració electrònica i la contractació centralitzada; el seguiment dels costos efectius dels serveis prestats pels municipis; i la coordinació mitjançant conveni, amb la comunitat autònoma respectiva, de la prestació del servei de manteniment i neteja dels consultoris mèdics.

En aquest sentit, interessa ressaltar que la tasca de suport als municipis comporta, de la mateixa manera, el suport en les mateixes condicions a les mancomunitats des de la Diputació. La nova llei de mancomunitats valenciana –Llei 21/2018, de 16 d'octubre, de Mancomunitats de la Comunitat Valenciana– té com a finalitat potenciar el paper de les mancomunitats, basades en la voluntarietat i, a partir de plantejaments cooperatius, per a la prestació de determinats serveis municipals a una escala supramunicipal. La norma, en qualsevol cas, projecta una regulació de les anomenades *mancomunitats d'àmbit comarcal* que tenen com a finalitat enfortir aquest nivell de govern per a la prestació dels serveis locals que es mancomunen.

La llei, en una qüestió tan especial per a les diferents sensibilitats polítiques –i interessos que l'envolten– prompte va ser qüestionada per un recurs davant el Tribunal Constitucional per part de més de cinquanta diputats del Grup Parlamentari Popular en el Congrés dels Diputats. El recurs qüestionava la llei a partir de dues raons. D'una banda, entenia que la llei, en establir la figura de les mancomunitats d'àmbit comarcal, pretenia assimilar mancomunitats i comarques, i eludia d'aquesta manera la normativa estatutària i estatal. Alhora, interpretava que aquesta nova figura, tal com està regulada, suposa una ingerència de la comunitat autònoma en la lliure associació dels municipis. Al costat d'això, consideraven que la llei imposava a la diputació provincial una sèrie de regles en matèria de finançament i subvencions, i en matèria de serveis i funcions d'assessorament i suport que vulnerarien l'autonomia provincial. L'STC 105/2019, de 19 de setembre, va resoldre desestimar el recurs respecte a la primera crítica i declarar la constitucionalitat dels preceptes qüestionats pel segon ordre de raons, sempre que s'interpreten en els termes que estableixen els mateixos fonaments de la sentència.

En concret, l'STC entén que la primera queixa dels recurrents no pot ser acollida quan hi falta el pressupòsit, això és, la identificació entre les mancomunitats d'àmbit comarcal i les comarques a la qual fa referència l'Estatut d'Autonomia valencià. Argumenta l'STC que la Llei 21/2018 no imposa l'associació de totes les entitats locals –en essència, els municipis– d'una determinada demarcació

territorial de les delimitades per l'annex de la llei, sinó que l'adscripció és plenament facultativa per a les entitats locals municipals. Ni tan sols imposa aquesta nova figura a les mancomunitats existents, perquè per a ser declarada aquesta caracterització es requereix la sol·licitud prèvia –sempre voluntària– per part d'aquestes.

Pel que fa al segon ordre de raonaments del recurs relacionats amb la possible vulneració de l'autonomia provincial garantida constitucionalment, l'STC estableix que els preceptes qüestionats es limiten a fixar una obligació general que ha de concretar-se en cada convocatòria d'ajudes o subvencions, i que no vulnera en cap caps l'autonomia provincial; a més, els interessos de les mancomunitats són els dels ens locals mancomunats, atès que aquelles no són més que un instrument fonamental per a la «gestió compartida» en el context d'un estat compost, en general, i d'un mapa local caracteritzat per la proliferació de municipis xicotets, en particular (STC 41/2016, FJ 8). Dit d'una altra manera, la gestió mancomunada o no dels serveis dels municipis no afecta les competències provincials, que no canvien.

2.1.2 La Generalitat

L'article 66 del títol VIII de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana està dedicat a la regulació de les diputacions provincials i a l'encaix autonòmic que tenen en el cas de la Comunitat Valenciana. L'article conté, en gran manera, prescripcions que són la reproducció fidel del que es disposa constitucionalment. Així, en l'apartat primer es diu que «les diputacions provincials seran expressió, dins de la Comunitat Valenciana, de l'autonomia provincial, d'acord amb la Constitució, la legislació de l'Estat i el present Estatut. Tindran les funcions consignades en la legislació de l'Estat i les delegades per la Comunitat Valenciana» i, en l'apartat segon, que «la Generalitat, mitjançant una llei de les Corts, podrà transferir o delegar en les diputacions provincials l'execució d'aquelles competències que no siguin d'interès general de la Comunitat Valenciana», una possibilitat també prevista en l'article 37 de la Llei 7/1985. L'apartat quart de l'article 66, finalment, estableix les previsions respecte als mecanismes de control de les delegacions efectuades per la Generalitat. Així, en aquests casos, «les diputacions provincials actuaran com a institucions de la Generalitat i estaran sotmeses a la legislació, reglamentació i inspecció d'aquesta, mentre s'executen competències delegades per aquesta».

Si una diputació provincial no complira les obligacions que el present Estatut i altres lleis de les Corts li imposen, el

Consell, amb requeriment previ al president de la Diputació de què es tracte, podrà adoptar les mesures necessàries per a obligar-la al compliment forçós d'aquelles obligacions. Òbviament, en defensa de l'àmbit d'autonomia o de l'adequat compliment de l'ordenament jurídic, la Diputació Provincial «podrà recórrer contra la decisió davant el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana». I, finalment, per a casos extrems en què l'actuació de les diputacions atempte l'interés general de la Comunitat Valenciana, «les Corts, per majoria absoluta, podran revocar la delegació de l'execució d'aquelles competències».

Més interés tenen les previsions sobre la possible coordinació per part de la Generalitat de determinades funcions i competències que, a conseqüència de la garantida autonomia provincial, tenen atribuïdes les diputacions. No oblidem, d'una banda, que la coordinació és una de les tècniques associades a la pràctica de la governança democràtica o govern en xarxa i que, d'altra banda, la coordinació es revela com una tècnica clau en la pugna politicoideològica a l'entorn de l'increment o el decrement del paper de les diputacions pel que fa al govern del territori en la Comunitat Valenciana. L'article estatutari, en aquest apartat tercer, estableix que «la Generalitat coordinarà les funcions pròpies de les Diputacions Provincials que siguen d'interés general de la Comunitat Valenciana. A aquest efecte, i en el marc de la legislació de l'Estat, per llei de les Corts, aprovada per majoria absoluta, s'establiran les fórmules generals de coordinació i la relació de les funcions que han de ser coordinades, i es fixaran, si és el cas, les singularitats que, segons la naturalesa de la funció, siguen indispensables per a la coordinació més adequada. A l'efecte de coordinar aquestes funcions, els pressupostos de les diputacions, que aquestes elaboren i aproven, s'uniran als de la Generalitat». La redacció del precepte –al marge de les deficiències estilístiques– no deixa lloc a dubtes que la coordinació d'aquestes funcions és una obligació de la Generalitat –«la Generalitat coordinarà...»; en la mateixa línia del que fa l'AGE respecte de les comunitats autònomes, una coordinació que finalment és jeràrquica i, en aquest sentit, més pròxima pròpiament al principi de coordinació, més habitual en models federals, tal com s'apuntava paràgrafs més amunt. Sobre quines siguen aquestes funcions, tampoc hi ha lloc a gran controvèrsia perquè poden ser considerades «d'interés general de la Comunitat Valenciana» totes aquelles que, sent de competència autonòmica, tinguen incidència en la prestació de serveis, assistència i cooperació als municipis per part de la Diputació. El problema interpretatiu es redueix, així doncs, a l'abast admissible constitucionalment de la

coordinació exercida pel govern autonòmic. En relació amb aquest punt, la doctrina constitucional que ha sigut molt clara i taxativa en el fonament jurídic 20 de l'STC 109/1998:

És clar que el que ostenta atribucions d'aquella índole [coordinació] està legitimat, en línia de principi, per a establir unilateralment mesures harmonitzadores destinades a la concertació de l'actuació més eficaç de tots els ens involucrats. Des d'aquesta perspectiva, pot en veritat afirmar-se que la coordinació «constitueix un límit al ple exercici de les competències pròpies de les corporacions locals [STC 27/1987, fonament jurídic 2n; així mateix, l'STC 214/1989, fonament jurídic 20f)]. Ara bé, les possibilitats que la coordinació proporciona d'operar de manera constitucionalment vàlida arriben justament fins ací. Més enllà d'aquest punt, troben l'obstacle constitucional infranquejable en què se substancia la garantia institucional de l'autonomia local: «La coordinació –precisem en l'STC 27/1987– no comporta la sostracció de competències pròpies de les entitats coordinades, sinó que implica tan sols un límit a l'exercici d'aquestes» (fonament jurídic 5é). D'on resulta que aquesta no pot, en cap concepte, «traduir-se en l'emanació d'ordres concretes que prefiguren exhaustivament el contingut de l'activitat de l'ens coordinat, esgotant el seu àmbit de decisió autònoma; en qualsevol cas, els mitjans i tècniques de coordinació han de respectar un marge de lliure decisió o de discrecionalitat en favor de les administracions subjectes a aquesta, sense la qual no pot haver-hi una verdadera autonomia (fonament jurídic 6é).

En definitiva, el sentit últim de l'article 66 d'Estatut d'Autonomia, en el seu apartat 3, és convertir el que, en principi, és una mera possibilitat constitucional d'acció coordinadora per part dels governs autonòmics respecte a les funcions de les diputacions provincials en una verdadera obligació de coordinació per part del Consell de la Generalitat sobre aquestes funcions competencials de les diputacions provincials d'Alacant, Castelló i València.

En aquest sentit, en els últims anys des del Consell de la Generalitat es van impulsar dos decrets de coordinació de les diputacions provincials de la Comunitat respecte a la política turística (Decret 26/2016, de 4 de març, del Consell) i a la política en matèria d'esports i patrocini esportius (Decret 25/2016, de 4 de març), i en queda un tercer sobre programes d'Igualtat i Polítiques Inclusives en projecte. No obstant això, el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana va declarar nuls els decrets del Consell el 3 de març de 2017 i, finalment, el Tribunal Suprem no va

admetre el recurs del Consell el 13 de setembre d'aquell mateix any. La raó del rebutjament judicial a aquests decrets de coordinació es basava en la derogació de la Llei 2/1983, en la qual s'emparaven, per la llei del règim local de la Comunitat Valenciana de 2010. En aquesta tessitura, el Consell va activar, a través d'una nova llei, la possibilitat d'aplicar aquestes polítiques de coordinació: la Llei 5/2021, de 5 de novembre, de la Generalitat, reguladora del Fons de Cooperació Municipal dels municipis i entitats locals.

Aquest Fons de Cooperació Municipal s'ha implementat i dotat pressupostàriament per la Generalitat durant tots els exercicis posteriors a l'entrada en vigor del Decret esmentat, però la participació de les diferents diputacions provincials no ha sigut completa. Mentre que la Diputació de València i també la de Castelló acorden una quantitat global que transfereixen als municipis i ens locals menors amb criteris objectius de repartiment en funció de la població i de manera incondicionada, la Diputació d'Alacant no ho fa. La raó és que aquest nou sistema de cooperació i coordinació, regulat ara per la Llei 5/2021, ha sigut objecte de dos recursos d'inconstitucionalitat per part dels grups polítics PP (recurs 614-2022) i Vox (874-2022). Els seus arguments són bàsicament coincidents i incideixen a dir que el Fons, tal com ha sigut dissenyat, limita l'autonomia financera de les diputacions, no segueix els criteris del Fons Complementari de Finançament estatal, no està justificat per un interès superior i, segons el recurs de Vox, buidaria de competències les diputacions.

No ni havia moltes raons per a pensar que aquests recursos podien prosperar, com ací ha sigut –STC 143/2023, de 24 d'octubre–, segons la jurisprudència consolidada del Tribunal Constitucional en la matèria –a aquest efecte, serveix per a totes l'STC 109/1998 ja esmentada. La capacitat de coordinar les funcions pròpies de les diputacions provincials per part de la Generalitat Valenciana no ofereix dubtes, perquè ja va quedar establida en l'STC 27/1987. Des d'una altra perspectiva, també el TC ha afirmat la capacitat de les comunitats autònomes d'especificar les atribucions dels ens locals, sempre assegurant en tot cas el dret de la comunitat local a participar a través d'òrgans propis en el govern i administració de la matèria de què es tracte, i ponderant en tot cas l'abast o intensitat dels interessos locals i supralocals implicats (STC 32/1981, 109/1998, 51/2004 o 92/2015, entre moltes altres).

Finalment, interessa detindre's en la Sentència 82/2020, de 15 de juliol, segons la qual la província, com a entitat local «determinada per l'agrupació de municipis» (article 141.1 CE), té com a nucli de l'activitat el suport als municipis

radicats en l'àmbit territorial (STC 111/2016, de 9 de juny, FJ 9); activitat que es tradueix «en la cooperació econòmica a la realització de les obres i serveis municipals, i que es porta a la pràctica a través de l'exercici de la capacitat financera o de despesa pública per part de l'ens provincial. És aquesta actuació cooperadora, doncs, la que cal identificar com el nucli de l'autonomia provincial» [STC 109/1998, de 21 de maig, FJ 2]. Doncs bé, en aquesta Sentència 82/2020, el Tribunal Constitucional reconeix també que la facultat de coordinació permet sotmetre els ens locals coordinats –en aquest cas, les diputacions provincials– a un cert poder de direcció per part de les comunitats autònomes. Ara bé, segons el TC «és aquesta possibilitat d'afectació de l'autonomia constitucionalment reconeguda la que exigeix l'existència de límits a la funció de coordinació». Com el mateix TC recorda, «es tracta d'una doble exigència constitucional de predeterminació i proporcionalitat». I més en concret encara, el mateix TC estableix que la coordinació haurà de sotmetre's a les següents condicions: a més de ser específicament atribuïda i prou predeterminada, tal previsió de coordinació haurà de respondre a la protecció d'interessos generals o comunitaris, de manera que es graduarà l'abast o intensitat de la mateixa coordinació de funció de la relació que hi ha entre els interessos locals i supralocals o comunitaris que hi ha en aquests assumptes o matèries. Així, la coordinació ha de realitzar-se per mitjà de l'adopció de plans sectorials en la tramitació dels quals ha de garantir-se la participació dels mateixos ens locals coordinats amb la finalitat d'harmonitzar els interessos públics afectats». Requisits tots que no semblen aliens a la Llei 5/21 a l'hora de regular el Fons.

D'altra banda, la Diputació de València participa mitjançant representació en una gran varietat d'organismes i entitats que estan adscrits a la Generalitat per a l'acompliment de les funcions públiques en el marc competencial que té, però que requereixen la participació d'altres administracions o nivells de govern, o de la representació de la societat civil. Sense ànim exhaustiu, podem ressenyar-hi:

1. Consell Valencià de Turisme.
2. Entitat Pública de Sanejament d'Aigües Residuals de la Comunitat Valenciana (EPSAR).
3. Comissió de Protecció Civil de la Comunitat Valenciana.
4. Comissió Territorial d'Urbanisme / Comissió Informativa d'Urbanisme.
5. Consell Rector de l'Institut Valencià de la Joventut.
6. Junta Rectora del Parc Natural del Túrria.

7. Institució Firal Alacantina.
8. Comitè Consultiu Autòmic del Sistema Valencià per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència.
9. Centre de Coordinació Territorial de València del Pla sectorial d'albergs i assistència.
10. Comissió de Control de les Aigües de Consum Públic de la Comunitat Valenciana.
11. Comissió Mixta per a la Transferència i Adscripció del Centre Específic Provincial d'Educació Permanent d'Adults i del professorat adscrit.
12. Consell Assessor de Salut Mental de la Comunitat Valenciana.
13. Consell d'Adopció.
14. Consell Rector de l'Institut Cartogràfic Valencià.
15. Consell Superior de Coordinació de les Funcions de les Diputacions Provincials declarades d'interés general per a la Generalitat Valenciana.
16. Consell Territorial de Propietat Immobiliària / Junta Tècnica Territorial de Coordinació Immobiliària.
17. Junta Rectora del PN de la Serra Calderona.
18. Junta Rectora del PN de la Serra de Mariola.
19. Junta Rectora del PN de les Gorges del Cabriol.
20. Junta Rectora del PN de l'Albufera.
21. Junta Rectora del PN de Chera-Sot de Chera.
22. Junta Superior de Transports.
23. Comissió Interterritorial de Cooperació al Desenvolupament.
24. Comissió de Patrimoni Arquitectònic de Caràcter Històric.
25. Comissió d'Anàlisi Ambiental Integrada.
26. Comissió de Trànsit i Seguretat Viària.
27. Consell Tècnic de Delimitació Territorial.
28. Comissió del Patrimoni Arbori.
29. Comissió Provincial de Seguiment de Programa de Foment de l'Ocupació Agrària.
30. Comissió Mixta d'Atenció i Acol·liment a les Persones Refugiades i Desplaçades.
31. Comissió de Seguiment del Fons de Cooperació Municipal Incondicionat.
32. Consell de Participació Ciutadana de la Comunitat Valenciana.
33. Consell Valencià de Cooperació Internacional al Desenvolupament.
34. Xarxa Pública de Serveis Lingüístics.
35. Grup de Treball de Violència de Gènere del Consell Autòmic de Seguretat.

De la mateixa manera, la Diputació de València participa mitjançant representació en el Consell Social de la Universitat de València i en el Consell Social de la Universitat Politècnica de València.

2.1.3 L'Estat i la Unió Europea

Per a entendre les relacions de la Diputació de València amb l'Estat, més enllà dels principis genèrics de col·laboració, cooperació i coordinació als quals ja ens hem referit, i de la normativització que sobre l'organització, funcionament i competències i atribucions de les mateixes diputacions realitza la legislació bàsica del règim local, cal assenyalar, per la incidència en la governança de la Diputació, la regulació que fa la Llei 7/1985 de les possibilitats de delegació per part de l'Estat i de les comunitats autònomes, de l'exercici de les respectives competències, a les entitats locals (article 7.3). La Diputació de València, com les altres diputacions, ha d'exercir aquesta delegació «en els termes establits en la disposició o en l'acord de delegació, segons corresponga, amb subjecció a les regles establides en l'article 27, i preveuran tècniques de direcció i control d'oportunitat i eficiència" (article 7.3 *in fine*). I afegim en l'article 8 que, sense perjudici del que es disposa en l'article anterior, les províncies i les illes podran realitzar la gestió ordinària de serveis propis de l'Administració autònoma, de conformitat amb els estatuts d'autonomia i la legislació de les comunitats autònomes. D'altra banda, i en virtut de l'article 37 de la Llei 7/1985, «l'Estat podrà, així mateix, amb consulta prèvia i informe de la comunitat autònoma interessada, delegar en les diputacions competències de mera execució quan l'àmbit provincial siga el més idoni per a la prestació dels corresponents serveis».

Entre els òrgans de col·laboració entre l'Estat i els ens locals expressament previstos per la legislació vigent es troba la Comissió Nacional d'Administració Local, com a òrgan permanent de col·laboració (article 117 de l'LRJSP). La Comissió està formada, sota la presidència del ministre d'administracions públiques, per un nombre igual de representants de les entitats locals i de l'Administració General de l'Estat. La designació dels representants de les entitats locals correspon, en tot cas, a l'associació d'àmbit estatal amb més implantació, que és la FEMP. A aquesta Comissió li correspon, segons l'article 118 de la Llei de règim jurídic del sector públic, emetre informe en relació amb els avantprojectes de llei i projectes de disposicions administratives de competència de l'Estat en les matèries que afecten l'Administració local; els criteris per a les autoritzacions

d'operacions d'endeutament de les corporacions locals; i, prèviament, en els supòsits en què el Consell de Ministres acorde l'aplicació del que es disposa en l'article 61 de la Llei. Així mateix, la Comissió està habilitada per a efectuar propostes i suggeriments al Govern en matèria d'Administració local i, especialment, sobre atribució i delegació de competències a favor de les entitats locals; distribució de les subvencions, crèdits i transferències de l'Estat a l'Administració local; participació de les Hisendes locals en els tributs de l'Estat; i previsions dels pressupostos generals de l'Estat que afecten les entitats locals. La Comissió, per al compliment de les funcions que té encomanades, pot necessitar, de l'Institut d'Estudis d'Administració Local, la realització d'estudis i l'emissió d'informes. I, d'acord amb l'article 119, la Comissió podrà sol·licitar dels òrgans constitucionalment legitimats per a fer-ho la impugnació davant el Tribunal Constitucional de les lleis de l'Estat o de les comunitats autònomes que estime lesives per a l'autonomia local garantida constitucionalment.

Un segon òrgan de col·laboració previst expressament en l'LRJSP és l'Institut d'Estudis d'Administració Local, adscrit al Ministeri d'Administració Territorial (article 120). Són fins essencials de l'Institut la investigació, l'estudi, la informació i la difusió sobre totes les matèries que afecten l'Administració local, així com la selecció, formació i perfeccionament de funcionaris de les entitats locals. Els òrgans de govern de l'Institut són la Direcció i el Consell Rector, al qual correspon l'aprovació del pressupost, el programa d'activitats i la memòria anuals. Aquest Consell està integrat per la Direcció, que el presideix, i per huit representants de les entitats locals designats per l'associació d'aquestes d'àmbit estatal de major implantació –en l'actualitat, la FEMP–, tres representants de les comunitats autònomes designats per un període anual i per l'ordre cronològic d'aprovació dels estatuts d'autonomia, i cinc representants de l'Administració de l'Estat designats pel Ministeri d'Administració Territorial.

Així mateix, la Diputació de València participa mitjançant representació en organismes i entitats que estan adscrits als òrgans centrals de l'Estat per al compliment de les funcions públiques que exerceix en el marc competencial del qual gaudeix, però que necessiten la participació d'altres nivells de govern o de la representació de la societat civil. Així, per exemple, el Consell de Col·laboració de l'Estat amb les entitats locals, la Comissió Mixta de Transferència d'Unitats de Salut Mental, la Comissió Provincial de Seguiment de les Migracions Interiors o, per exemple, també la Comissió Mixta en la Universitat Internacional Menéndez Pelayo.

Respecte a la Unió Europea, a més de la participació en la gestió de fons europeus a través de projectes competitius dels quals forma part, la Diputació també participa de manera indirecta en el Comitè de les Regions. Aquest òrgan consultiu que representa les entitats regionals i locals dels vint-i-set estats membres de la Unió Europea està compost per 329 membres (dels quals, 21 representants corresponen a Espanya). El Comitè emet dictàmens en els casos de consulta obligatòria contemplats en els tractats, en els casos de consulta facultativa i per pròpia iniciativa, si ho considera oportú. A més, pot interposar un recurs davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea a fi de salvaguardar les seues prerrogatives, això és, si considera que no se li ha consultat quan hauria d'haver-se fet o si els procediments de consulta no s'han aplicat correctament i s'ha vulnerat, amb això, el principi de subsidiarietat. Els membres exerceixen les seues funcions amb plena independència, en interès general de la Unió, sense estar subjectes al mandat imperatiu. La seua missió és implicar les entitats regionals i locals en el procés europeu de presa de decisions, i facilitar, d'aquesta manera la participació de la ciutadania (article 13, ap. 4, del Tractat de la Unió Europea (TUE) i l'article 300 i els articles del 305 al 307 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE).

La Diputació de València, igualment, participa de manera indirecta en la representació dels poders locals de l'Estat espanyol en el Comitè d'Autoritats Locals i Regionals del Consell d'Europa. Aquesta institució és responsable d'enfortir la democràcia local i regional en els seus quaranta-sis estats membres. Com a portaveu de municipis i regions, promou la consulta i el diàleg polític entre els governs i les autoritats locals. El Comitè es compon de dues cambres: la Cambra d'Autoritats Locals i la Cambra de Regions. Es compon de 306 representants i 306 suplents, tots triats i designats per un període de cinc anys, en representació de més de 130.000 autoritats locals i regionals dels 46 estats membres del Consell d'Europa. El treball del Comitè s'organitza al voltant de tres comitès estatutaris: un comitè de seguiment, un comitè de governança i un comitè d'assumptes d'actualitat.

2.2 Fórmules d'associacionisme en què participa com a membre la Diputació

Entre les fórmules d'associacionisme institucional, mercantil o en forma de xarxa associativa en les quals participa com a membre la Diputació en l'actualitat hi ha consorcis, entitats públiques empresarials o societats mercantils, fundacions, associacions en sentit estricte i els convenis.

A continuació, presentem una relació de les associacions constituïdes en qualsevol d'aquests models –excepte una referència genèrica als convenis– i de les característiques bàsiques de cadascun pel que fa a la finalitat i, si és el cas, els òrgans de govern. No figuren en aquesta relació les entitats extintes o en procés d'extinció.

2.2.1 Consorcis

Respecte d'aquestes entitats, cal ressaltar ací els consorcis en els quals participa directament la Diputació per al desenvolupament de les funcions de suport als municipis valencians. Entre aquests, convé destacar els següents: el Consorci Provincial de Bombers, el Consorci Hospital General Universitari de València, el Consorci de Gestió del Centre d'Artesania de València, el Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, els quatre consorcis d'execució de previsions dels plans zonals de residus, el Consorci Universitari Centre Associat Alzira-València Francisco Tomás y Valiente de la UNED i el Consorci Camí del Cid, dels quals fem a continuació una descripció breu dels seus fins i de l'organització interna. D'entrada, convé assenyalar una tipologia funcional en relació amb les seues finalitats i comeses sectorials molt variades, doncs, quatre d'aquests, se centren en la gestió dels residus (execució de plans zonals), tres en serveis relacionats amb la cultura i el turisme (Museus, Camí del Cid, Monestir de Sant Miquel dels Reis) i els restants en la promoció econòmica (Centre d'Artesania), en la protecció civil (Bombers), en l'educació (Centre Associat de la UNED) i en la sanitat (Hospital General).

• **Consorci Provincial de Bombers de València (també, Consorci per al Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvament de la Província de València)**

Amb l'antecedent dels consorcis comarcals que s'havien constituït amb anterioritat, el Consorci per al Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvament de la Província de València, també conegut –i intítulat així en l'article 3 dels Estatuts– com a Consorci Provincial de Bombers de València, naix el 31 d'octubre de 1986. Està integrat per la Diputació Provincial de València, la Generalitat i 265 municipis de la província de València. El municipi de València disposa del seu servei dependent de l'Ajuntament. Totes les entitats consorciades participen en el finançament del Consorci mitjançant aportacions econòmiques anuals que són objecte de determinació individual per a cada

exercici pressupostari. La seua funció és la prevenció i extinció d'incendis, així com les tasques de protecció civil i salvament a la província de València. L'atenció prestada des del Consorci als pobles i ciutats consorciats suposa una cobertura territorial de 10.671,48 quilòmetres quadrats, 5.819 quilòmetres quadrats de massa forestal, més de 3.000 quilòmetres de carreteres, 1.700.829 vehicles i prop de 184.483 empreses comptabilitzades a la província de València per a una població pròxima als dos milions d'habitants, que, a més, s'incrementa substancialment en arribar l'època estival. A més, el Consorci manté una estreta relació d'assessorament i formació sobre seguretat amb entitats públiques i privades. Quant a l'organització, els ens consorciats estan representats en l'assemblea general, òrgan suprem de govern del Consorci. Els principals òrgans operatius són la Presidència –dirigeix el govern i l'administració del Consorci i n'ostenta la representació legal–, la Junta de Govern –òrgan que assisteix la Presidència del Consorci en l'exercici de les funcions que té i exerceix les funcions executives i administratives que li atribueixen les lleis i aquests Estatuts– i la Gerència –amb una persona designada per la Presidència d'acord amb criteris de mèrit i capacitat directiva professional que exercirà les funcions de gestió, execució i coordinació de nivell superior, s'ajustarà a les directrius generals fixades pels òrgans de govern del Consorci, i adoptarà a aquest efecte les decisions oportunes, i disposarà d'un marge d'autonomia dins d'aquestes directrius generals.

• **Consorci Hospital General Universitari de València**

La història de l'Hospital General de València es remunta al 24 de febrer de 1409, quan el pare Jofré va plantejar la necessitat de crear un hospital on pogueren ser acollits tots els «folls i ignoscents» mancats fins llavors de qualsevol tipus d'assistència. D'aleshores ençà, ha prestat les funcions d'hospital a la ciutat de València sota diversos models organitzatius, i va passar a dependre de la Diputació de València el 1849 –durant molt de temps va rebre la intitolació de Provincial. Davant la necessitat d'integrar l'Hospital General Universitari de València en la Xarxa Sanitària de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana, es va decidir adoptar una fórmula organitzacional emmarcada dins dels nous models de gestió, que va donar peu a la creació del Consorci de l'Hospital General Universitari de València (CHGUV). El conveni de col·laboració entre la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana i la Diputació de València per a la creació del Consorci i gestió de l'Hospital

General Universitari de València el van aprovar el Consell de la Generalitat Valenciana i el Ple de la Diputació de València, i va començar a funcionar l'1 de gener de 2002. En relació amb l'organització interna, destaquen dos òrgans clau per al funcionament: d'una banda, la Direcció Gerència, que té funcions de supervisió i coordinació general, la Direcció de Recursos i Serveis, les relacions institucionals, la planificació estratègica, i de garantir que es compleixen totes les prestacions assistencials que són drets de la ciutadania; i, d'altra banda, el Consell de Salut, òrgan de participació comunitària per a la consulta i seguiment de la gestió del Sistema Valencià de Salut en l'àmbit territorial corresponent.

• **Consorti de Gestió del Centre d'Artesania de València**

El Consorci de Gestió del Centre d'Artesania de València té com a funció principal difondre i potenciar l'artesanía de la Comunitat Valenciana, així com promoure la consolidació i la competitivitat de les empreses dels diferents sectors artesanals que la integren, mitjançant el desenvolupament de polítiques promocionals, informatives, formatives, d'anàlisi, d'assistència i de coordinació. El Consorci el va fundar la Generalitat Valenciana i l'Ajuntament de València el maig del 1987 i s'hi han adherit les diputacions d'Alacant, Castelló i València, que pels estatuts de la institució, formen part de la Junta Rectora. El govern i l'administració del Consorci correspon fonamentalment a la Presidència, la Junta Rectora i la Direcció Gerència. La Junta Rectora podrà tindre l'assessorament de les meses sectorials d'artesanía en matèries específiques inherents a aquesta matèria.

• **Consorti de Museus de la Comunitat Valenciana**

El Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, organisme públic de caràcter autonòmic, s'encarrega de vertebrar l'oferta expositiva a la Comunitat Valenciana. Es va constituir l'any 1996 per iniciativa de la Generalitat Valenciana, les diputacions provincials d'Alacant, Castelló i València i els ajuntaments de les tres capitals de província. Les finalitats del Consorci són coordinar i dirigir tota una sèrie d'activitats que cobreixen una part important de la programació de les sales i museus de les tres províncies: a València, al Museu de Belles Arts, el Centre del Carme, les Reials Drassanes i la Fundació Chirivella Soriano. Els principals òrgans de govern del Consorci són la Presidència –exerceix les funcions inherents d'impuls a l'activitat del Consorci i la representació legal–, el Consell General –entre

les funcions del qual estan l'aprovació del pla d'activitats per a cada any i la memòria corresponent, definir les directrius generals d'actuació o aprovar els pressupostos del Consorci–, la Comissió Executiva –encarregada de la coordinació i execució de les activitats aprovades pel Consell General–, la Gerència –li correspon la direcció de la gestió economico-administrativa del Consorci, de conformitat amb els acords dels òrgans– i la Comissió Científicoartística –en general, encarregada de les tasques d'assessorament i l'emissió de dictàmens científicoartístics que es requereixen.

• **Quatre consorcis d'execució de previsions dels plans zonals de residus**

Els quatre consorcis d'execució de les previsions dels plans zonals de residus són el Consorci Zona III i VIII; el Consorci Zona VI, VII i IX; el Consorci Zona X, XI i XII, Àrea de Gestió 1; i el Consorci Zona X, XI i XII, Àrea de Gestió 2. Els consorcis relacionats es constitueixen per a l'execució de les previsions del Pla zonal de residus de la corresponent zona o zones, entre altres, la prestació dels serveis de valorització i eliminació de residus urbans o municipals. En cada cas, està integrat per la Generalitat Valenciana, la Diputació Provincial de València i pels municipis signants dels Estatuts que formen cadascuna de les zones detallades. El nombre de membres dels consorcis pot ser ampliat amb l'admissió d'altres entitats locals incloses en l'àmbit territorial del pla zonal. Les finalitats d'aquests consorcis són, fonamentalment, actuar com a administració competent per a la tramitació i adjudicació definitiva dels projectes corresponents de gestió d'iniciativa privada, elaborar i formular projectes de gestió d'iniciativa pública i, si fora el cas, declarar la gestió directa dels serveis de valorització i eliminació de residus a través de qualsevol de les fórmules previstes en la legislació de bases de règim local, quan així ho aconsellen raons d'interés general i d'eficàcia en el servei. Els principals òrgans de govern i administració són la Presidència –òrgan unipersonal de govern que presideix la Comissió i la Junta General–, la Junta o Comissió de Govern –òrgan col·legiat de govern i administració– i la Junta General –òrgan col·legiat de representació de tots els ens consorciats.

• **Consorti Universitari Centre Associat Alzira-València Francisco Tomás y Valiente de la UNED**

El Centre Alzira-València de la UNED, anomenat Centre Francisco Tomás y Valiente el 1997, va ser creat per O. M.

de 21 de setembre de 1978, i té la seu a la ciutat d'Alzira. L'octubre de 1983 es va desdoblar la seu d'Alzira i va entrar en funcionament la de València, amb seu a la Casa de la Misericòrdia. El 1987 es va crear l'extensió de Gandia i el 1989, la d'Ontinyent; el 2000, l'Aula de Sagunt; el 2001, l'Aula de Requena; i el 2007, l'Aula de Xàtiva. El Centre va ingressar en el projecte de Xarxa Bàsica de Centres Associats de la UNED, d'acord amb el Reial decret 1317/1995 de 21 de juliol. Aquest ingrés va generar la signatura d'un nou conveni el 21 de desembre de 1994, i amb data de 22 de novembre de 2000 es va actualitzar creant un Consorci Universitari constituït per la Diputació Provincial de València, l'Ajuntament d'Alzira i la Universitat Nacional d'Educació a Distància amb el nom de Centre Alzira-València Francisco Tomás y Valiente de la UNED. En aquests anys, el Centre, que comprén l'àmbit territorial de la província de València, s'ha articulat, per tant, al voltant de dues seus, dues extensions i dues aules amb més de set mil estudiants. El finançament el sosté prioritàriament la seu central de la UNED en ser un centre integrat en la Xarxa Bàsica, i en la qual participen la Diputació Provincial i els ajuntaments de Gandia, Alzira, Ontinyent, Sagunt i Xàtiva amb diverses aportacions. Els principals òrgans de govern són la Direcció, la Gerència, el Consell de Centre –òrgan col·legiat d'assessorament de la Direcció i de supervisió del funcionament del Centre Associat en conjunt–, la Junta Rectora –òrgan de direcció, administració i representació davant de terceres persones d'acord amb el que es disposa en els Estatuts– i el Claustre –òrgan de representació responsable de conèixer la gestió del Centre i debatre les línies generals d'actuació dels diferents àmbits de la vida universitària.

• Consorci Camí del Cid

El Consorci Camí del Cid és una entitat de naturalesa pública sense ànim de lucre constituïda legalment en el 2002 i integrada per les diputacions provincials de Burgos, Sòria, Guadalajara, Saragossa, Terol, Castelló, València i Alacant. Té com a objecte la definició, la dinamització, la divulgació cultural i la promoció turística del Camí del Cid, un itinerari que es desenvolupa principalment pels territoris geogràfics i literaris que apareixen en el *Cantar de Mio Cid*. El Consorci Camí del Cid forma part de les Rutes Culturals d'Espanya, una marca turística de Turisme d'Espanya. Els principals òrgans de govern i administració del Consorci són la Presidència –assumida pels representants de cadascuna de les diputacions de manera rotatòria i durant un període d'un any–, el Consell Rector –òrgan superior de

govern i administració del Consorci integrat pels presidents de les diputacions consorciades o diputats en qui aquests deleguen– i la Direcció Gerència –encarregada de la gestió i administració ordinària del Consorci.

• Consorci Consell de l'Horta de València

El Consorci del Consell de l'Horta de València té com a objecte garantir la pervivència i promoure la dinamització de les activitats agràries en l'Horta de València, fomentant una agricultura més respectuosa amb el medi ambient, així com la possibilitat de permetre usos i activitats complementaris i compatibles amb les activitats agràries, per a millorar la sostenibilitat econòmica, social i ambiental del territori i de les activitats desenvolupades, així com fomentar la participació ciutadana en la presa de decisions que afecten l'horta, la sobirania alimentària, la reconexió camp-ciutat i impulsar un sistema agroalimentari local. El Consorci del Consell de l'Horta de València es va crear a iniciativa de l'Administració de la Generalitat Valenciana, l'Ajuntament de València i la Diputació Provincial de València mitjançant el conveni subscrit a València, el 20 de maig de 2019 (DOGV núm. de 8570, de 16 de juny de 2019) en compliment de l'article 38 de la Llei 5/2018, de 6 de març, de la Generalitat, de l'Horta de València, en què va quedar adscrita a l'Administració de la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria amb competències en matèria d'agricultura i desenvolupament rural. El Consell de l'Horta de València compta amb la participació d'entitats públiques i privades. Estan representades, com a mínim, el Tribunal de les Aigües de la Vega de València; la Reial Séquia de Moncada; la Generalitat; la Diputació Provincial de València; una representació dels ajuntaments de l'àmbit de l'horta; les universitats públiques; els sindicats; els òrgans de gestió i participació dels espais naturals protegits inclosos en l'àmbit de l'horta; l'organisme de conca competent; les entitats agràries, de distribució i de consum; les comunitats de regants de l'àmbit, i les organitzacions de defensa del medi ambient i del territori. Entre els òrgans de govern i gestió, el Consell de l'Horta té un òrgan executiu, un òrgan operatiu de caràcter tècnic i un òrgan participatiu de caràcter consultiu. En l'òrgan executiu hi ha representades les administracions públiques integrades en el Consorci. També podran estar representades les entitats privades sense ànim de lucre que acrediten una activitat mínima de dos anys en matèria de defensa i promoció de l'activitat agrària en l'àmbit de l'horta de València. Entre les entitats privades sense ànim de lucre que participen en l'òrgan executiu seran majoria

les organitzacions professionals agràries. Tots els membres integrats en el consorci formaran part de l'òrgan participatiu.

2.2.2 *Entitats públiques empresarials o societats mercantils*

La Diputació de València, en l'actualitat, només participa en dues entitats públiques empresarials o societats mercantils que són les empreses Girsas (Gestió Integral de Residus Sòlids) i Egevasa (Empresa General Valenciana de l'Aigua).

• **Gestió Integral de Residus Sòlids, SA (Girsas)**

L'empresa Gestió Integral de Residus Sòlids SA (Girsas) la va crear el 1993 la Diputació Provincial de València. Des de 1999, l'empresa Fomento de Construcciones y Contratas S. A. (FCC) participa en un 49 % en el seu capital social. L'objecte de la societat és la prestació de serveis i activitats relatius a la gestió integral de residus, sanejament, parcs i jardins, arquitectura paisatgística, xarxes de clavegueram, neteja i manteniment d'edificis, eficiència energètica, així com la realització d'estudis, projectes, i execució d'obres i instal·lacions relacionades amb aquests. D'acord amb l'article 85 ter de la Llei 7/1985 de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, Girsas es regeix íntegrament per l'ordenament jurídic privat, singularment, per la llei de societats de capital; excepte en les matèries en què se li puga aplicar la normativa pressupostària, comptable, de control financer, d'eficàcia i contractació, d'acord amb el Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la llei reguladora de les hisendes locals. Els principals òrgans de la societat, a més de la Presidència, són la Junta General d'Accionistes –formada pels representants dels dos socis–, el Consell d'Administració –compost per nou consellers representants dels dos socis– i la Direcció Gerència de la societat –li correspon la responsabilitat immediata sobre l'organització i activitats d'aquesta, mitjançant l'exercici de les facultats atorgades pel Consell d'Administració.

• **Empresa General Valenciana de l'Aigua SA (Egevasa)**

L'Empresa General Valenciana de l'Aigua SA (Egevasa) es va fundar el 1988 per la Diputació Provincial de València per a donar solucions als problemes relacionats amb el cicle hidràulic que pateixen els municipis valencians. La finalitat última d'Egevasa és garantir a tots els municipis amb els quals treballa una bona gestió hidràulica, aprofitar tots els

recursos disponibles per a conduir-los fins als usuaris i donar-los un servei de qualitat. Fins a l'exercici 1999, l'empresa tenia caràcter de societat unipersonal, l'únic accionista de la qual era la Diputació. El 1998 es va iniciar un procés de privatització, mitjançant licitació i concurs públic amb lliure concurrència, que va donar lloc el 1999 a l'adquisició per part del Grup Global Omnium (anteriorment, Grupo Aguas de Valencia) del 49 % de les accions que integren el capital social de la societat. En l'actualitat, els accionistes són, d'aquesta manera, la Diputació de València, amb un 51 % de participació de les accions, i Vainmosa Cartera, S. L. (Grupo Global Omnium), el 49 % restant. Els principals òrgans de la societat, a més de la Presidència i membre del Consell que s'hi delega, són la Junta General d'Accionistes –integrada pels representants dels dos socis–, el Consell d'Administració –compost per nou consellers representants dels dos socis– i la Direcció Gerència de la Societat –li correspon la responsabilitat immediata sobre l'organització i activitats d'aquesta, mitjançant l'exercici de les facultats atorgades pel Consell d'Administració.

2.2.3 *Fundacions*

Entre les fundacions en el patronat de les quals hi ha una representació de la Diputació de València o manté una especial relació de col·laboració, destaquen les següents:

• **Fundació de l'Il·lustre Col·legi Oficial de Metges de la Comunitat Valenciana**

La Fundació de l'Il·lustre Col·legi Oficial de Metges de la Comunitat Valenciana, creada l'abril de 2004, té com a objecte principal la promoció, programació, participació, desenvolupament i execució de tota mena d'activitats científiques i docent en el camp de la medicina i la sanitat. De la mateixa manera, és objecte fonamental de la Fundació la promoció, participació, desenvolupament i execució d'activitats, de qualsevol naturalesa, que tendisca a fomentar projectes de protecció social destinats a l'ajuda del col·lectiu mèdic amb problemes familiars, orfes, personal de corporacions d'aquesta naturalesa i organitzacions d'ajuda comunitària. El Patronat està integrat per la Presidència del Col·legi de Metges de València; sis membres de la Junta de Govern d'aquest; un patró pertanyent a alguna de les societats científiques valencianes; dos patrons, persones físiques, que pertanguen a l'àmbit empresarial valencià; i, finalment, un patró per cadascun dels organismes, institucions o entitats següents que li correspondrà a la persona que ostente el

càrrec que s'indica, o persona en qui delegue: Conseller/a de Sanitat del govern valencià, Presidència de la Diputació de València, l'Alcaldia de l'Ajuntament de València, el Deganat de la Facultat de Medicina de València i la Presidència de la Reial Acadèmia de Medicina de València.

• Fundació de la Comunitat Valenciana Hospital General per a la Investigació Biomèdica, docència i desenvolupament de les Ciències de la Salut

La Fundació Hospital General Universitari Valencià, com la resta de fundacions, és una entitat sense ànim de lucre que té finalitats d'interés general, i com a objectius, entre altres, promoure i afavorir la investigació biomèdica, la docència i el desenvolupament científic, tècnic i ètic de les Ciències de la Salut. El Patronat, com en la resta dels casos, és l'òrgan de govern, representació i administració de la Fundació. En l'actualitat, la Presidència del Patronat l'ocupa la representació de la Diputació de València, al qual acompanyen en el Patronat, la Vicepresidència, la Secretaria Autònoma de Salut Pública i del Sistema Sanitari Públic de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública de la Generalitat Valenciana; i set vocals, entre els quals hi ha la Direcció Gerència de la mateixa Fundació, els Rectorats de la Universitat de València i de la Universitat Politècnica de València, o la Presidència del Comitè d'Ètica d'Investigació amb Medicaments. A més, com a òrgans amb competències de gestió delegades hi ha la Junta de Govern i la Gerència; i, com a òrgan consultiu, el Comitè Científic.

• Fundació Llevant UE Cent Anys

La Fundació Llevant UE Cent Anys té com a finalitat la conservació, difusió i promoció dels vessants esportiu, cultural i social del Llevant Unió Esportiva, Societat Anònima Esportiva. Igualment, té per objecte contribuir i fomentar activitats científiques, socials i culturals de tota mena i forma d'expressió relacionades amb l'esport en general i el futbol en particular, primordialment de l'esport base. La Fundació se centra en el desenvolupament de les polítiques socials del Llevant UE i desenvolupa les seues activitats en tres àrees principalment: socials, educatives i formatives i esportives. Els principals òrgans de govern són la Presidència, la Comissió Executiva i el Patronat, entre els membres del qual es troben la Generalitat Valenciana, la Diputació de València i l'Ajuntament de València, entre altres.

• Fundació de la Comunitat Valenciana per a la investigació i promoció d'estudis comercials Valenciaport

La Fundació Valencia port és un centre d'investigació aplicada, innovació i formació, al servei del clúster logístic portuari, creada per iniciativa de l'Autoritat Portuària de València a la qual s'han sumat empreses, universitats i institucions. Entre les seues activitats destaquen les següents: la promoció de la innovació, la gestió del coneixement, una política activa de cooperació amb comunitats portuàries de tot el món, un servei d'intel·ligència de mercat i la vertebració de la comunitat logístic-portuària, fomentant la cooperació en el sector i l'acostament i el diàleg amb la societat civil, en el marc d'una estratègia col·lectiva de responsabilitat social. Els principals òrgans de govern són la Presidència, la Direcció de la Fundació i del Patronat, entre els vint membres del qual hi ha la Generalitat, la Diputació de València i l'Ajuntament de València.

• Fundació de la Comunitat Valenciana per a la Restauració de la Insigne Col·legiata de Gandia

La Fundació per a la Restauració de la Insigne Col·legiata de Gandia té com a finalitat fundacional donar suport a les normes de protecció que garantisquen la conservació i restauració de la insigne col·legiata de Gandia i procurar i, si escau, dur a terme les obres de restauració d'aquesta col·legiata, tant pel que fa als aspectes arquitectònics com als artístics, i prèvies les autoritzacions al fet que pertoque, incloses les eclesiàstiques. Així s'ha restaurat gran part del temple, i destaquem la restauració o recreació d'obres artístiques, d'imatgeria religiosa i pictòriques i obres d'orfebreria. Els principals òrgans de govern són la Presidència i el Patronat, entre els membres del qual hi ha la Generalitat, la Diputació de València i l'Ajuntament de Gandia.

• Fundació de la Comunitat Valenciana València Escena Oberta, per al teatre, la música i la dansa

La Fundació VEO València Escena Oberta es crea el febrer de 2003 per a impulsar i acostar cada vegada més les arts escèniques a la ciutadania, secundar i promoure l'estudiantat del sector. És una fundació cultural privada que naix de l'esforç conjunt de tres patrons fundacionals: l'Ajuntament de València, la Diputació de València i la Generalitat Valenciana, per mitjà de la Conselleria de Cultura.

Entre els objectius principals que té destaca realitzar un festival anual a la ciutat fora dels circuits tradicionals per a atraure el turisme local, nacional i estranger, i promoure el sector de les arts escèniques en general. Formen part del Patronat de la Fundació l'Ajuntament de València, la Generalitat Valenciana i la Diputació de València, així com l'Escola Superior d'Art Dramàtic, el Conservatori Superior de Música de València i el Conservatori Superior de Dança de València, i associacions representatives del sector professional.

• **Fundació per a la Formació, Estudis i Convivència Professor Manuel Broseta**

La Fundació per a la Formació, Estudis i Convivència Professor Manuel Broseta es va crear poc després de la mort de Manuel Broseta Pont amb la doble finalitat, d'una banda, d'afirmar la democràcia i llibertat davant dels actes terroristes i, de l'altra, de mantindre viu l'esperit i la memòria de Manuel Broseta Pont, aprofundint en el que havia significat la seua vida en la societat valenciana. La Fundació va ser una iniciativa social que va eixir de la Confederació Empresarial Valenciana, i a la qual es van adherir empreses, institucions i col·lectius que, d'una manera o d'una altra, havien estat vinculats a la persona de Manuel Broseta. Els principals òrgans de govern són la Presidència, la Direcció Gerència i el Patronat, entre els membres institucionals del qual es troben la Generalitat Valenciana, La Diputació de València i l'Ajuntament de València.

• **Fundació Max Aub**

El 1988 la Comissió de Govern de l'Ajuntament de Segorbe va adoptar l'acord de crear la Fundació Max Aub, com a òrgan fonamental per a la salvaguarda, la difusió i potenciació de la figura de Max Aub i les seues obres. La Fundació no va ser una realitat fins al 1997, data en la qual es va constituir i passaren a formar-ne part les següents institucions patrones: l'Ajuntament de Segorbe, la Generalitat Valenciana, la Diputació de València i la Diputació de Castelló, així com la família de Max Aub. El gener de 1998 es van incorporar al Patronat de la Fundació Max Aub dos nous patrons, el Ministeri de Cultura i la Fundació Bancaixa. Els principals òrgans de govern de la Fundació són el Patronat i la Direcció Gerència.

• **Fundació Valenciana Premis Jaume I (abans, Fundació Valenciana d'Estudis Avançats)**

La Fundació Valenciana d'Estudis Avançats (FVEA) es va constituir l'11 d'octubre de 1978. Des del seu inici la Fundació va organitzar múltiples activitats de divulgació científica i cultural, i va impulsar iniciatives com els Premis Jaume I, el Centre Reina Sofia per a l'Estudi de la Violència, la Càtedra Santiago Grisolia i la Càtedra d'Emèrits de la Comunitat Valenciana. Amb l'objectiu d'institucionalitzar els Premis Jaume I, el 1996 la Generalitat Valenciana i la FVEA van crear la Fundació Premis Rei Jaume I –des de 2018, Fundació Premis Jaume I. El maig de 2022, mesos abans de morir, Santiago Grisolia, president fundador de la Fundació Premis Rei Jaume I i secretari vitalici de la Fundació Valenciana d'Estudis Avançats va voler proposar que les dues fundacions, juntament amb la Fundació José Pastor Fuertes, a la qual va acollir en les seues instal·lacions i va facilitar el compliment dels seus objectius, «uniren els seus objectius complementaris en una nova fundació encara més forta per a assegurar des de València el futur de l'impuls de la ciència i l'emprenedoria a Espanya». La Fundació resultant, que compta entre els actuals patrons amb la Generalitat Valenciana o els ajuntaments de València i Castelló de la Plana, a més de noves incorporacions com la Diputació de València i la Diputació d'Alacant, continua amb les activitats desenvolupades per les fundacions preexistents. Aquestes activitats es materialitzen, d'una banda, en un calendari anual d'activitats en l'àmbit de la ciència, l'emprenedoria i la cultura amb la finalitat de contribuir a la discussió informada dels problemes importants als quals s'enfrontarà la societat en el futur. D'una altra, en l'organització dels Premis Rei Jaume I per a promocionar la ciència i l'emprenedoria i mantindre –i si és possible millorar– el gran prestigi nacional i internacional del qual gaudeixen. Els principals òrgans de govern de la Fundació són el Patronat, la Comissió Executiva, la Comissió de Treball de Joves Patrons i una Comissió del Consell Assessor.

• **Fundació de la Comunitat Valenciana Col·legi Imperial de Xiquets Orfes de Sant Vicent Ferrer**

El Col·legi Imperial de Xiquets Orfes de Sant Vicent Ferrer és una institució benèfica i educativa, mancat de fi lucratiu. Té com a fins donar alberg, alimentació, educació i formació moral, religiosa i social completa, seguint la doctrina catòlica, a xiquets i xiquetes, necessitats i que siguen orfes o que es troben en una situació familiar semblant a

l'orfandat. En l'actualitat, el Col·legi Imperial de Xiquets Orfes de Sant Vicent Ferrer s'ofereix com a suport benèfic educatiu a nuclis familiars de tipus monoparental (per viduitat, orfandat o altres motius) amb escassos recursos econòmics, un sector de la població de tota la Comunitat Valenciana que no arriba a ser comprés en la cobertura de recursos de les administracions públiques, tant locals com autonòmiques, en matèria de benestar social. En l'actualitat el Patronat, de conformitat amb l'esperit i les normes de la Real carta donada pel rei Felip II el 1593, està compost per: un canonge de la Catedral Metropolitana de València, un regidor de l'Ajuntament de València, un diputat de la Diputació Provincial de València –Hospital General–, un notari de la ciutat de València, un excol·legial de l'Associació d'Excol·legials i algunes persones que per la seua professió hi presten la dedicació necessària per a les actuacions que se'ls encomanen.

• **Fundació Chirivella Soriano de la Comunitat Valenciana**

La Fundació Chirivella Soriano va ser inaugurada a l'abril de l'any 2005 amb la finalitat de posar a la disposició del públic la seua col·lecció d'art contemporani espanyol. L'objectiu és crear un espai plural en el qual, a més de la col·lecció, tinguen cabuda altres manifestacions culturals, com ara exposicions temporals, conferències, tallers i activitats, i originar un lloc de trobada menut i que genere un corrent d'activitat permanent. D'altra banda, la finalitat és recuperar i mantindre per a la ciutat de València, un edifici, el palau Joan de Valeriola, d'evident importància històrica. La Diputació, en els estatuts d'aquesta Fundació, no figura expressament entre els membres del Patronat; no obstant això, des que es va constituir sempre hi ha hagut un vocal designat per la Diputació de València a instàncies de la mateixa entitat.

• **Fundació Democràcia i Govern Local**

La Fundació Democràcia i Govern Local és una entitat sense ànim de lucre constituïda el maig de 2002 per iniciativa de la Diputació de Barcelona. La finalitat és contribuir i donar suport a tota mena d'actuacions i iniciatives per al coneixement, l'estudi, la difusió i l'assessorament en matèria de règim local. Al mateix temps, ha sigut concebuda com a lloc de trobada i d'intercanvi en el qual les diputacions, els cabildos i els consells insulars puguin posar en comú les seues experiències i coordinar esforços per a afavorir

el desenvolupament de les seues funcions de cooperació i assistència a les entitats locals. Els òrgans de govern de la Fundació són la Presidència, la Comissió Permanent i el Patronat, entre els vocals del qual hi ha un representant de la Diputació de València.

• **Fundació València Club de Futbol**

La Fundació València Club de Futbol, tal com es presenta públicament, és fruit del compromís social del València CF amb l'afició i amb els valencians i valencianes. La missió de la Fundació es plasma en tres objectius: divulgar l'esperit i patrimoni del València CF, ajudar a la societat valenciana en l'atenció als menys afavorits, i impulsar un sentiment de pertinença i arrelament a València. No obstant això, en aquest cas, la Diputació no forma part del Patronat de la Fundació, encara que, en el passat, sí que ho va fer. Hem mantingut, en qualsevol cas, la seua presència en aquesta relació atès que la Diputació de València continua mantenint relacions de col·laboració estables amb la Fundació i ha signat al llarg del temps diferents convenis de col·laboració com la Ruta Art Urbà 2022 o Escoles 2022.

• **Museu de Belles Arts de València**

Finalment, referenciem en aquest apartat el Museu de Belles arts de València, encara que no és pròpiament una Fundació. La raó d'incloure'l en aquest apartat és que disposa per a gestionar-lo gestió d'un Patronat del qual forma part un representant de la Diputació de València. El Museu de Belles Arts se centra en el coneixement, foment, la difusió, l'ús social i educatiu de la institució amb la finalitat de convertir-se en un espai de coneixement, debat, vincle social i participació de la societat valenciana. Amb caràcter general, i sense perjudici de les disposicions en matèria de museus de titularitat estatal, el Museu de Belles Arts de València té, entre altres, les funcions següents: dur a terme actuacions encaminades a convertir el Museu en un centre de referència nacional i internacional en el coneixement, la comprensió i la difusió de les col·leccions artístiques, en les seues dimensions científica, expositiva i comunicativa; exhibir ordenadament les col·leccions en condicions adequades perquè es contemplen i s'estudien; promoure l'accessibilitat universal a les col·leccions, de manera que es garantisca en tot cas la conservació, documentació i restauració de les obres d'art i la preservació d'aquestes per a les generacions futures. Des de la creació del Museu de Belles Arts de València el 1837, la Comissió Científica i

Artística del Museu Provincial va encomanar organitzar-lo i custodiar-lo a l'Acadèmia de Sant Carles, raó per la qual els successius presidents d'aquesta corporació van dirigir el Museu. El 1913, per mitjà d'un Reial decret, de 24 de juliol, el Museu queda oficialment deslligat d'aquesta tutela, i es converteix des d'aleshores en una institució autònoma dependent de l'Estat i regida per un Patronat. Aquesta nova situació jurídica ha comportat la creació de la Direcció del Museu. En l'actualitat, el Museu és de titularitat estatal i gestió autonòmica, i el Patronat és l'instrument per a realitzar aquesta gestió. En aquest Patronat, com hem esmentat al principi, sí que hi ha participació de la Diputació sobre la base del Reglament d'organització i funcionament aprovat per decret el 2020.

2.2.4 Associacions

Les associacions de les quals forma part la Diputació de València són les següents:

• **Associació Internacional Ciutats i Entitats del Fòrum de la Il·lustració (AiCEi)**

L'AiCEi és l'Associació Internacional de les Ciutats i Entitats del Fòrum de la Il·lustració, creada l'any 2001. Constitueix un punt de trobada per a les ciutats creades i desenvolupades durant el segle de les llums, inspirades per la funcionalitat del disseny i la racionalitat de les construccions, amb independència de tractar-se de ciutats d'origen naval, cortesà, comercial o de repoblació. La finalitat d'aquesta entitat és fomentar el coneixement i la protecció del patrimoni material i immaterial heretat del segle XVIII amb projecció i reflex en la societat del segle XXI. La signatura dels Estatuts va tindre lloc el maig de 2007 al Museu Valencià de la Il·lustració i la Modernitat (Muvim) de València. Entre els associats, hi figuren el Muvim i la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles.

• **Associació Valenciana de la Caritat**

Casa Caritat és una ONG pionera en l'atenció a persones sense llar i en risc d'exclusió social. El seu objectiu és oferir solucions duradores per a integrar les persones en la societat. L'Associació Valenciana de Caritat és una organització d'assistència social fundada el 1906 a València per l'alcalde en aquell moment José Sanchis Bergón. Malgrat això, l'entitat no té cap dependència orgànica amb la corporació. L'Associació es finança mitjançant aportacions de

diferents entitats, però especialment a partir de la col·laboració altruista dels milers de socis que té i el mecenatge de centenars d'empreses valencianes. De fet, el 70 % dels seus ingressos provenen d'aportacions privades, mentre que l'altre 30 % s'obté de les subvencions i ajudes d'institucions públiques, com ara les de la Diputació de València.

• **Creu Roja Espanyola - Comité Provincial de València**

Creu Roja Espanyola és una institució humanitària, de caràcter voluntari i d'interés públic, que desenvolupa l'activitat sota la protecció del Govern d'Espanya i l'alt patronatge dels Reis d'Espanya. Forma part del Moviment Internacional de la Creu Roja i de la Mitja Lluna Roja, la fi de la qual és alleujar el dolor humà mitjançant l'atenció immediata d'acord amb cada situació en particular. La Creu Roja Espanyola té una estructura federal, composta per assemblees locals, comarcals i insulars, comitès provincials i autonòmics, així com una oficina central (àmbit estatal). Segons l'article 21.8 del Reglament general orgànic de la Creu Roja Espanyola, en cada província de les comunitats autònomes pluriprovincials ha d'haver-hi un comitè provincial que estarà compost, entre altres, per membres designats, entre els quals la Diputació corresponent –en aquest cas, la de la província de València– podrà designar un representant.

• **Agència Energètica de la Ribera**

L'Agència Energètica de la Ribera és un organisme autònom del Consorci Mediambiental de la Ribera, entitat formada per la Mancomunitat de la Ribera Alta i la Mancomunitat de la Ribera Baixa. Els objectius de l'Agència Energètica de la Ribera són implantar a les dues comarques una cultura d'estalvi i eficiència energètica, afavorir l'aprofitament de recursos energètics endògens, i reduir així la dependència energètica; i promoure la utilització d'energies renovables, contribuint d'aquesta manera al desenvolupament sostenible de la comarca. L'Agència va ser creada en el marc del programa europeu SAVE II-2000. La Diputació està representada en el Consell Directiu de l'Agència Energètica de la Ribera.

• **Xarxa de Municipis Valencians cap a la Sostenibilitat**

La Xarxa de Municipis Valencians cap a la Sostenibilitat té com a fins promoure la cooperació per al desenvolupa-

ment sostenible dels municipis de la província de València; oferir suport per a la implantació de les antigues Agendes 21 Locals (A21L), ara convertides en agendes urbanes municipals, en les entitats locals de la Xarxa, i fer un seguiment de l'evolució; recollir i divulgar informació sobre experiències satisfactòries i, en general, tota informació que pugui potenciar el desenvolupament sostenible; promocionar accions conjuntes amb la Xarxa Europea de Ciutats Sostenibles i potenciar el contacte amb altres xarxes d'objectius similars; i fomentar la participació dels agents socioeconòmics de cada comunitat local en els processos de les A21L. Tal com estableix l'article 7.2 dels estatuts: «Dins de l'Associació hi ha les següents classes de socis: a) Soci extraordinari: la Diputació de València. Pel seu caràcter extraordinari tindrà quatre representants». De fet, l'Assemblea General, màxim òrgan de govern de l'Associació està constituïda per quatre representants de la Diputació de València; i un representant de cadascuna de les entitats locals associades restants, triat pel Ple o l'òrgan equivalent.

• Federació Espanyola de Municipis i Províncies

La Federació Espanyola de Municipis i Províncies és l'associació d'entitats locals d'àmbit estatal amb major implantació que agrupa ajuntaments, diputacions, consells i cabildos insulars; en total, vora 7.500 socis, que representen aproximadament el 95 % dels governs locals espanyols. Creada a l'empara de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, la Federació va ser declarada associació d'utilitat pública mitjançant l'Acord del Consell de Ministres de 26 de juny de 1985. La Federació és la secció espanyola del Consell de Municipis i Regions d'Europa (CMRE) i seu oficial de l'Organització Iberoamericana de Cooperació Intermunicipal (OICI). Al mateix temps, la Federació està dividida en les seues autonòmiques corresponents, i entre aquestes hi ha la Federació Valenciana de Municipis i Províncies. Els fins fundacionals i estatutaris de la Federació són el foment i la defensa de l'autonomia de les entitats locals; la representació i defensa dels interessos generals de les entitats locals davant d'altres administracions públiques; el desenvolupament i la consolidació de l'esperit europeu en l'àmbit local, basat en l'autonomia i la solidaritat entre els ens locals; la promoció i l'afavoriment de les relacions d'amistat i cooperació amb les entitats locals i les seues organitzacions, especialment en l'àmbit europeu, l'iberoamericà i l'àrab; la prestació, directament o a través de societats o entitats, de tota classe de serveis a les corporacions locals o als ens dependents d'aquestes

i qualsevol altra finalitat que afecte de manera directa o indirecta als associats de la Federació.

2.2.5 Convenis

Els Convenis, com a instruments de col·laboració mitjançant els quals es formalitzen compromisos entre dos o més parts, han proliferat en els últims anys amb una gran varietat de continguts i fins. Regulats en la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, poden subscriure's entre les diferents administracions de l'Estat, les comunitats autònomes i ens locals, juntament amb entitats i organismes dependents d'aquestes, i també amb persones jurídiques o físiques sotmeses al dret privat. En els últims quatre anys, la Diputació de València ha signat un total de 523 convenis, a una mitjana una mica superior als 130 convenis per any.

L'any 2022 es van signar un total de 139 convenis dels quals 84 van ser amb ajuntaments o entitats dependents de municipis de la província, 11 amb entitats públiques autonòmiques (fonamentalment, convenis amb l'Agència Valenciana de Turisme en els quals també participaven mancomunitats o ajuntaments), dos amb universitats (UVEG –obres i serveis– i UPV –turisme i activitats culturals–), quatre amb corporacions públiques (col·legis d'advocats de Sueca i Alzira, i Col·legi de Notaris), quatre amb mancomunitats i consorcis, dos amb entitats estatals (Correos y Telégrafos i l'INE) i 32 entitats de la societat civil de diversos tipus. El pressupost compromés expressament en aquests convenis ascendia a un total de 30.745.224,31 €, si bé la major part d'aquests diners corresponia al conveni subscrit amb el Consorci Provincial de Bombers (23.416.229,25 €), això significa que un 76 % del total dels compromisos a través de conveni es dediquen als serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvament.

La major part dels convenis amb els ajuntaments estaven destinats a l'adhesió dels signants a la Plataforma de Ciutats Intel·ligents València Connecta i al Sistema d'Adquisició Centralitzada de la Diputació, seguint a gran distància els destinats al foment del turisme i a la realització d'obres. Els convenis amb les corporacions públiques estan destinats a tasques d'assessorament i d'intercanvi d'informació pública, mentre que els convenis amb entitats de la societat civil tenen, en la major part, finalitats de benestar social, activitats culturals, obres i serveis i foment de l'economia.

Des d'un punt de vista comparatiu respecte d'anys anteriors, l'any 2021 s'havien signat 122 convenis amb una distribució similar a l'any anterior: el gruix es va signar amb 49 ajuntaments o entitats dependents i 45 amb en-

TAULA 2. CONVENIS SIGNATS PER LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Ajuntaments i ens dependents	116	49	49	84
Mancomunitats i consorcis	8	2	5	4
Universitats	2	1	3	2
Corporacions públiques	4	5	7	4
Entitats estatals	1	0	2	2
Entitats autonòmiques	8	7	11	11
Entitats de la societat civil	16	43	45	32
TOTAL	155	107	122	139

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Portal de Transparència de la Diputació Provincial de València: <https://diva.es/portal-de-transparencia>. L'any 2019 el nombre de convenis amb ajuntaments i ens dependents va ser inusualment alt en relació comparativa amb els anys 2020, 2021 i 2022, a causa de la implementació del tràmit d'adhesió al sistema d'adquisició centralitzada de la Diputació.

titats de la societat civil; l'any 2020, la xifra va ser de 107 convenis, entre els quals, 49 amb ajuntaments o entitats dependents i 42 amb entitats de la societat civil; i l'any 2019 es van signar 155 convenis, dels quals, una vegada més, el gruix va ser amb 116 ajuntaments o entitats dependents i, en aquesta ocasió, només 16 entitats de la societat civil. En tots aquests anys el pressupost compromés a través de convenis és manifestament inferior al de 2022, perquè en aquests anys anteriors la quantitat destinada al Consorci Provincial de Bombers no es compromet a través de conveni interadministratiu.

3. A MANERA DE RECAPITULACIÓ I CONCLUSIONS

Governança... per què i per a què? Després d'haver revisat el paper que té la Diputació a la província de València, resulta evident que sense governança no hi hauria una adequada articulació dels nombrosos interessos (inter)municipals i (inter)provincials que es donen en l'àmbit local, ni tampoc hi hauria prestació dels serveis que necessiten una lògica i una estratègia que supera l'àmbit municipal, però que, sense arribar a situar-se en l'àmbit autonòmic ni l'estatal,

continua sent local. Per això, la governança; i, per a això, la governança.

TAULA 3. PRESSUPOST COMPROMÉS EXPRESSAMENT PER LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA EN ELS CONVENIS 2019-2022

ANY	PRESSUPOST
2019	4.695.603,19
2020	7.457.091,71
2021	8.838.759,26
2022	30.745.224,30

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Portal de Transparència de la Diputació Provincial de València: <https://diva.es/portal-de-transparencia>

Encara que la discussió acadèmica entorn del concepte de *governança* siga relativament recent, i a pesar que no

sempre hi ha consens sobre el significat últim, després de l'anàlisi efectuada sobre les dinàmiques al voltant del funcionament i els serveis prestats per la Diputació de València, és evident que la governança forma part ineludible del quefer diari de les nostres institucions democràtiques i, de fet, és present al nostre país a través de les diputacions per mandat constitucional.

Les diputacions a Espanya, en general, i la de València en particular, demostren que la governança és de fet un fenomen molt característic dels sistemes polítics multinivell i, en particular, del sistema espanyol. Les diputacions no són simples actors locals o, com a mínim, són uns actors locals particulars que tenen una sèrie de peculiaritats que mereixen una anàlisi diferenciada a la de les entitats municipals i, també, a la de les autonòmiques o estatals. A través de consorcis, entitats públiques empresarials, fundacions, associacions o convenis, la Diputació de València se situa en el centre de la governança provincial, i posa en marxa polítiques públiques de tota classe, des del turisme i esport fins a la salut i prevenció d'incendis.

Cal destacar que aquest capítol ha abordat aquesta faceta del quefer de la Diputació, i no tant els aspectes del seu funcionament intern. No obstant això, és precisament aquesta faceta de governança la que converteix la Diputació en un actor sui generis en el sistema polític espanyol. La Diputació està dedicada quasi íntegrament a aquesta tasca d'harmonització dels interessos i necessitats locals, de promoure accions conjuntes en l'àmbit local, sense excloure –com no pot ser d'una altra manera– els altres àmbits de govern –autonòmic, estatal i comunitari– amb els quals té el deure de col·laborar, coordinar-se i cooperar.

De la mateixa manera, parlar de l'àmbit més característic del treball de les diputacions és parlar dels municipis més menuts. Les grans ciutats, i especialment la capital, en moltes ocasions tenen dinàmiques pròpies, més allunyades d'aquesta governança promoguda o participada des de la Diputació. Com a exemple, tenim el municipi de València, que disposa d'un servei de bombers dependent de l'Ajuntament, i, així mateix, juntament amb Torrent i Gandia, té un règim de municipi de gran població. Dit d'una altra manera: els grans municipis no necessiten o, almenys, no necessiten de la mateixa forma ni en la mateixa intensitat, d'un instrument com les diputacions; el que sí que necessiten, en un format o l'altre, els municipis de menor grandària. Potser el millor exemple de concreció de la governança de la Diputació de València és, precisament, el Consorci Provincial de Bombers de València. I ho és tant pel seu notable protagonisme i la visibilitat com per l'extensió

territorial d'aquest Consorci –pràcticament tota la província excepte la ciutat de València– i el pressupost gestionat.

Sense valorar les crítiques que es fan a les diputacions en tant que ens polítics –alguns aspectes del funcionament intern, com els mecanismes de responsabilitat o rendició de comptes, a la seua forma d'elecció via sufragi indirecte i a la major o menor oportunitat de l'encaix territorial com a ens local supramunicipal–, no obstant això, aquestes crítiques no s'adrecen als mecanismes de governança que hem tractat. No es qüestiona l'oportunitat de les activitats promogudes, les subvencions impulsades, els convenis subscrits ni els serveis prestats en municipis xicotets.

Una altra de les preguntes plantejades en el capítol era: Quin ha de ser el paper de les diputacions provincials i com ha de ser la seua relació amb altres figures com les àrees metropolitanes, mancomunitats, comarques, governs autonòmics, l'Administració General de l'Estat o les federacions de municipis i províncies? Sembla clar que el paper de la Diputació de València és el de nexa intermunicipal, amb una lògica local, i que presenta rendiments evidents en la implementació, tal com queda provat per les nombroses activitats en forma de convenis, associacions, empreses participades, fundacions i altres figures associatives emprades, algunes de les quals podrien reforçar-se (especialment les de tipus multinivell). Potser és el moment, en qualsevol cas, de plantejar-se la política de governança com un objectiu específic més, d'una banda, de les decisions polítiques de caràcter global de la corporació i, de l'altra, del seu control des de mecanismes d'avaluació i anàlisi de polítiques públiques per les implicacions i efectes transversals que té en la resta de les polítiques de la Diputació.

BIBLIOGRAFIA

- BLATTER, J. (2004). «From 'Spaces of Plau' to 'Spaces of Flows'», *International Journal of Urban and Regional Research*, 28(3), pp. 530-548.
- COMISSIÓ EUROPEA (2001). *European Governance - A White Paper*. Communication from the Commission of 25 July 2001 [COM(2001) 428 final - Official Journal C 287 of 12.10.2001].
- FARINÓS-DASÍ, J. (2004). «Challenges of Multi-level Governance for Spatial Planning between Local and Regional Levels», *Quaderns de Política Econòmica* (revista electrònica, 2a època). *Special Issue European Spatial Planning: A view from Spain*, 6, pp. 81-95.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2005). «Nuevas formas de gobernanza para el desarrollo sostenible del espacio relacional». *Ería*, 67, pp. 219-235.

- FARINÓS-DASÍ, J. (2008). «Gobernanza territorial para el desarrollo sostenible: *Estado de la cuestión y agenda*». *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 46, pp. 11-32.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2011). «Inteligencia territorial para la planificación y la gobernanza democráticas: los observatorios de los territorios», *Proyección*, 5, pp. 45-69.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2014). «Gobernanza, administración pública y territorio; opciones del localismo. Una mirada desde la Geografía», en VICERRECTORADO DE PARTICIPACIÓN Y PROYECCIÓN TERRITORIAL. *El desenvolupament territorial valencià. Reflexions entorn de les seues claus*. València, PUV, pp. 91-102.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2015). «Gobernanza: refinando significados desde el debate teórico pensando en la práctica. Un intento de aproximación fronteriza», *Desenvolvimento Regional em Debate*, 2(5), pp. 4-24.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2019). «La cooperación horizontal de carácter territorial entre CC.AA., un reto para la política de ordenación del territorio y para el modelo de organización del Estado», en FARINÓS, J., OJEDA, J. i TRILLO, J. M. (eds.). *España: Geografías para un Estado posmoderno*, Madrid/Barcelona, AGE/Geocrítica, pp. 187-205.
- FARINÓS-DASÍ, J. (2020). «La inteligencia territorial en la toma estratégica de decisiones», en SIMANCAS, M. R. i PEÑARRUBIA, M. P. (coord.). *El valor de los datos turísticos*. València, Tirant lo Blanch, pp. 23-41.
- FARINÓS-DASÍ, J. i J. FERRAO (2015). «Gobernanza», en LÓPEZ TRIGAL, L. (coord.). *Diccionario de Geografía Aplicada y Profesional. Terminología de análisis, planificación y gestión del territorio*. León, Universitat de Lleó.
- FARINÓS-DASÍ, J. i GOMIS FONS, A. (2017). «La contribución de las fórmulas existentes de cooperación intermunicipal en la equidad territorial: el caso de la Mancomunitat de la Ribera Alta», *Estudios Geográficos*, 78(283), pp. 465-491. DOI: 10.3989/estgeogr.201716.
- FARINÓS-DASÍ, J. i GONZÁLEZ MEDINA, M. (2021). «La gobernanza territorial como concepto, proceso y resultado», en ROMERO TARÍN, A. i ALEJO JAIME, A. (eds.). *Panorama de la Gobernanza: Perspectivas y retos para su estudio en iberoamericana*. Valencia: Tirant lo Blanch, pp. 147-168.
- GIRARDOT, J. (2010). «Inteligencia territorial y transición socio-ecológica», *Revista andaluza de relaciones laborales*, 23, pp. 15-39.
- HEINELT, H., KÜBLER, H. i KÜBLER, D. (2005). *Metropolitan Governance Capacity, Democracy, and the Dynamics of Place*. Nova York, Routledge.
- HOOGE, L. i MARKS, G. (2001). *Multi-level Governance and European Integration*. Lanham MD: Rowman & Littlefield.
- JESSOP, B. (2003). «Governance and Metagovernance: On Reflexivity, Requisite Variety, and Requisite Irony», *Governance, as Social and Political Communication*. Manchester, Manchester University Press, oo. 142-172.
- RODRÍGUEZ BOLÍVAR, M. P. i MEIJER, A. J. (2015). «Smart Governance: Using a Literature Review and Empirical Analysis to Build a Research Model», *Social Science Computer Review*, 34(6), pp. 673-692.
- ROMERO, J., FARINÓS-DASÍ, J. (2011). «Redescubriendo la gobernanza más allá del buen gobierno. Democracia como base, desarrollo territorial como resultado», *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 56, pp. 295-319.
- ROSENEAU J. N. (1992). «Governance, Order, and Change in World Politics», en CZEMPIEL, E. (ed.), *Governance without Government: Order and Change in the World Politics*. Cambridge University Press, Cambridge, 1-29.
- STEAD, D. (2013). «The Rise of Territorial Governance in European Policy», *European Planning Studies*, 22, 1pp. 368-1383.
- TORFING, J. (2012). «Governance Networks», en LEVI-FAUR, D. (ed.). *The Oxford Handbook of Governance*. Oxford University Press, pp. 99-112.

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

